

**ANALYS** Kinas militära expansion i utlandet anledning till oro.

**PRIO** Fortsatt låg inrapportering av arbetsskador i Prio.

**FÖRBUNDSNYTT** En av fem vågar inte klaga på lönen, visar enkät.

nr. 3  
2019

# OFFICERSTIDNINGEN



För dig som är medlem i Officersförbundet

[www.officersforbundet.se](http://www.officersforbundet.se)

## Unik stridsträning

➔ Markstridsskolans högteknologiska anläggning i Kvarn skapar möjlighet till realistiska stridsövningar i stadsmiljö. Officers-tidningen följde med när 214:e ingenjörskompaniet från Ing 2 övade i den fiktiva staden Spång.

Avgående Must-chefen Gunnar Karlson om behovet av öppenhet



“Tunnaste och lättaste avlyssningssäkra datorn i semi-ruggat utförande”



## COMEX® TOUGHBOOK®

- RÖS U1

- TEMPEST LEVEL A



Toughbook® är ett varumärke som ägs av Panasonic Corporation.

IP-51 Klassificering





# Förbundsordföranden:

Läs mer!  
Förbundsnytt  
hittar du på sidorna  
42-46.

## Politiker, glöm ej personalfrågan

**N**är den här tidningen trycks är det knappt tre veckor kvar till dess försvarsberedningens slutrapport lämnas över till regeringen. En rapport som ska ligga till grund för det försvarsbeslut som ska fattas hösten 2020.

Utifrån bland annat de delrapporter som redan avgivits från beredningen går att utläsa att ett skifte har skett kring den politiska synen på Sveriges försvarsförmåga. Det talas nu om försämrat säkerhetsläge, om motståndskraft och om vikten av en stark nationell försvarsförmåga. Språkbruk som lyst med sin frånvaro de senaste 20 åren. För oss som verkar inom Försvarsmakten, vars yrkesliv vigts åt just värnandet av vårt land och byggandet av denna försvarsförmåga, är det naturligtvis positivt att tonläget skiftat och den politiska insikten börjar stå i paritet med hur verkligheten faktiskt ser ut.

**NU ÄR FÖRHOPPNINGEN** att försvarsberedningen i sitt omfattande arbete inte glömmet bort att med enfaset understryka behovet av en fungerande och stabil personalförsörjning. Att de i sin rapport inser hur viktigt det är att politiken tar ett samlat grepp om alla delar som bygger en starkare operativ förmåga. Det är tyvärr alltför lätt att detaljreglera allt annat men sen gömma sig bakom att politiken inte kan lägga sig i en myndighets arbetsgivarpolitik, och på så sätt ducka för personalförsörjningsfrågan.

**NU NÄR ALLT** pekar på att vi kommer att gå mot en växande, i bästa fall ganska kraftigt växande försvarsmakt, vill jag att försvarsberedningen tydligt bekräftar vikten av att Försvarsmakten ges möjlighet att återskapa sig själv. Med det menar jag att politiken prioriterar åt Försvarsmakten att fokusera på att utbilda yrkesofficerare. Och att sedan behålla dem. Detta kommer med största sannolikhet innebära att något annat får stå tillbaka under en viss tid. Men återväxten av personal, av nya kollegor, är en oerhört

viktig prioritering för att bygga en någorlunda solid grund inför kommande tillväxt.

Det är också viktigt att politiken i försvarsberedningens rapport signalerar att de förstår vilken tid det tar att skapa exempelvis en bataljonschef, och vilka värden som går förlorade när man inte är beredd att betala individen rimlig lön och den då lämnar Försvarsmakten. Och vilket slöseri med resurser, såväl ekonomiska som personella detta är.

**MEN OAVSETT** hur skarpa skrivningar försvarsberedningen presenterar kommer ett försvarsbeslut i slutändan handla om finansiering. Och redan nu hörs varnande och dämpande signaler från finanspolitiskt håll, om vad Försvarsmakten faktiskt ska kunna förvänta sig i slutändan. Det är oroväckande.

Alla goda krafter måste nu därför hjälpas åt att hålla liv i den försvarspolitiska debatten. Officersförbundet kommer definitivt att dra sitt strå till den stacken under det kommande året, i form av opinionsbildning och debatt.

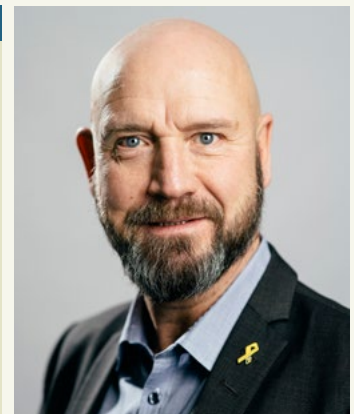
Vi får nämligen under inga omständigheter stå där om ett och ett halvt år med ytterligare ett ofinansierat försvarsbeslut. Nu handlar det om att få politiken att förstå att det viktigaste är att besluta om vilken Försvarsmakt Sverige ska ha. Därefter också betala för det man beslutat.

Och att den viktigaste komponenten när det ska prioriteras i den notan är ni – den militära personalen. Jag hörde en klok person säga att ”den verkliga basplattan, det är inte kängorna, hjälmarna eller lastbilarna – det är människorna”. Och visst hade han rätt? För utan er, inget försvar! ●

### Håller du med?

Kommentera ledaren på vår Facebooksida.

**»Det talas nu om försämrat säkerhetsläge, om motståndskraft och om vikten av en stark nationell försvarsförmåga.«**



Stockholm den 15 april 2019  
**Lars Fresker,**  
Förbundsordförande

»VI FÅR ETT NYTT SÄTT ATT KLASSA HEMLIIG INFORMATION, SOM NU OCKSÅ FÅR SVENSKA NAMN FRÅN ATT TIDIGARE HA VARIT PÅ ENGELSKA. DET BLIR OCKSÅ SAMMA SYSTEM FÖR INFORMATIONSKLASSNING I HELA SAMHÄLLET.«

Kommendör Jan Kinnander, chef för Musts säkerhetskontor.



## 30

### NYHETER

- 6 | Ny skyddslag ställer krav på mer omfattande säkerhets- skyddsanalyser
- 7 | "Hallå där", Robert Egnell, ny rektor för Försvarshögskolan
- 8 | Fortsatt problem med att rapportera in arbetsskador i Prio-systemet
- 10 | Flygvapenövning 19: Svensk-finska flygsamarbetet fortsätter att fördjupas

### FÖRBANDSBESÖK

- 14 | Realistiska stridsövningar i Markstridsskolans fiktiva stad

### ANALYS

- 24 | Kinas handelspolitik och militära expansion utmanar den rådande världsordningen

### UTBLICK

- 26 | Rapport: Tysklands försvar är illa rustat

## 10



## 41



### MÖTET

- 34 | Gunnar Karlson går i pension efter sex år som chef för Must

### MEDLEMMEN

- 41 | Andreas Sundqvist på I 19 om övningen Northern wind

### KRÖNIKA

- 44 | Jacob Fritzson om vikten av att inte vara åldersfixerad vid rekrytering av officerare

## 14



### FÖRBUNDSNYTT

- 42 | Fokus på lönefrågor vid årets första avtalskonferens
- 43 | Medlemsenkät: En av fem vågar inte klaga på lönen
- 44 | Porträttet: Förhandlingschef Susanne Nyberg
- 46 | Fråga förbundet: Måste jag vila i elva timmar?



26



OMSLAGSFOTO:  
Tommy Jansson

# Mitt och Gunnar Karlsons gemensamma intresse

**D**et bästa med mitt jobb på Officerstidningen är att det tar mig till platser som jag aldrig skulle ha hamnat på annars. I arbetet med detta nummer tog det mig upp i luften i nordvästra Finland, där jag från den öppna lastluckan ombord på transportflygplanet Hercules fick möjlighet att fotografera svenskt och finskt stridsflyg. Det hade onekligen något, att stå på huk där i vinddraget med kameran i högsta hugg och se stridsflygplanen avteckna sig mot den blåa skyn genom kameralinsen.

Fult var det då rakt inte, om jag säger så.

Jobbet har nyligen också tagit mig till Högvakteret. Även om utsikten från mötesrummet förvisso var trevlig (Kavallerikasernens byggnader och beridna högvaktens hästar syntes från fönstret) så smällde det inte riktigt lika högt som upplevelsen ombord på Hercules.

Men mötet däruppe var desto mer intressant. Jag träffade nämligen avgående chefen för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, generalmajor Gunnar Karlson. Det blev ett spännande samtal om hur Gunnar ser tillbaka på sin karriär, hur han tycker att det står till med säkerhetsmedvetandet bland Försvarsmaktens anställda och om, vårt gemensamma intresse skulle det visa sig, text-tv. Läs mer på sidorna 32–39.

»Det hade onekligen något, att stå på huk där i vinddraget med kameran i högsta hugg och se de flygande stridsplanen avteckna sig mot den blåa skyn.«

**Citatet:** I nästa månad ska försvarsberedningen publicera sin slutrapport. "Det finns skäl för svaga förhoppningar och starka farhågor", som PJ Anders Linder uttryckte det i en ledare i Borås tidning den 7 april.

**JOSEFINE OWETZ**  
Chefredaktör



## REDAKTION OCH KONTAKT

### CHEFREDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE

Josefine Owetz  
070-654 45 00  
josefine.owetz@officersforbundet.se

### REPORTER & REDAKTÖR

Linda Sundgren  
070-820 39 88  
linda.sundgren@officersforbundet.se

### GRAFISK FORM

Christian Gård och Ali Moosavian  
Torino Tidningsform  
08-400 201 77  
mail@torino.se

### MEDARBETARE I DETTA NUMMER

Anna Hjorth, Anna-Karin Nilsson,  
Tommy Jansson, Annika Eller

### NUMMER 3, 2019

Officerstidningen ges ut av Officersförbundet. Åsikter i artiklar är inte uttryck för Officersförbundets policy/uppfattning. För insänt material ansvaras ej.

Nästa nummer utkommer vecka 24.

### TELEFON (VX)

Växel 08-440 83 30

### POSTADRESS

Box 5338, 102 47 Stockholm

### BESÖKSADRESS

Sturegatan 15

### ANNONSER

Irmér Media AB  
08-742 10 08  
info@irmermedia.com  
Annons bokas senast 1 vecka före redaktionellt manusstopp:

Nr 4, 30 maj  
Nr 5, 22 augusti

### TRYCK

Ljungbergs tryckeri, Klippan

### INSÄNDARE

Insändare som överskrider 3 500 tecken inklusive blanksteg tas ej emot. Eftertryck utan skriftligt tillstånd från redaktionen är inte tillåtet. Insändare skickas till: info@officersforbundet.se



## SÄKERHETSSKYDDSLAGEN

# »Förutsättningarna att skydda oss mot hot blir bättre«

Den 1 april trädde en ny säkerhetsskyddslag i kraft. Förändringarna ska möta det förändrade behovet av säkerhetsskydd. För Försvarsmaktens del innebär den nya lagen att säkerhetsskyddsanalyserna behöver bli mer omfattande framöver.

**FÖR ATT STÄRKA** säkerhetsskyddet har riksdagen beslutat om ny säkerhetsskyddslag. Lagstiftningen förtydligar kraven på skydd av verksamheter som har betydelse för Sveriges säkerhet och ökar skyddet mot bland annat spioneri, sabotage och terroristbrott. Den tidigare säkerhetsskyddslagen infördes 1996 och chefen för Musts säkerhetskontor, kommendör Jan Kinnander, välkomnar att den nya säkerhetsskyddslagen nu trätt i kraft.

– Det behövdes verkligen en modernisering av lagstiftningen och den nya lagen ger oss bättre förutsättningar att skydda oss mot de hot som finns i dag. Framför allt handlar det om att omhänderta den tekniska utvecklingen som har skett, en ökad internationell samverkan och den förändrade hotbilden, säger han.

Den nya lagen har ett bredare tillämpningsområde för att ge skydd för Sveriges mest skyddsvärda verksamheter och i lagstiftningen förtydligas att den gäller för alla som bedriver

säkerhetskänslig verksamhet, både privata och offentliga aktörer. Området för vad som är skyddsvärt har breddats och omfattar nu även verksamheter inom elförsörjning, telekommunikation och infrastruktur – vilket gör att fler myndigheter nu får säkerhetsklassade befattningar.

**FÖR MAJORITETEN AV** Försvarsmaktens personal kommer den nya lagen inte att innebära särskilt stora förändringar, tror Jan Kinnander, men påpekar att lagstiftningen trots allt kräver mer av säkerhetsarbetet. En förändring är att det kommer att ställas högre krav på säkerhetsskyddsanalysernas innehåll och utformning. Nya säkerhetsskyddsplaneringar behöver således göras på alla organisationsenheter.

– Vi är relativt väl förberedda i Försvarsmakten på att ta emot den nya lagstiftningen skulle jag säga. När man skapade och formulerade den nya lagen så har man tittat på hur Försvarsmakten har hanterat säkerhetsskyddet. Säkerhetsskyddsanalyserna behöver dock bli mer omfattande, och man behöver i större omfattning dokumentera vilka säkerhetsskyddsåtgärder som man genomför. Det ställs också högre krav på uppföljning och spårbarhet vad gäller vilka åtgärder som har vidtagits.

**Innebär detta att ett större ansvar hamnar på förbandens säkerhetschefer?**

– Det beror på hur bra skyddsanalyser man har gjort sedan tidigare. Redan i dag har för-

**» Man behöver i större omfattning dokumentera vilka säkerhetsskyddsåtgärder som man genomför. «**

bandschefen ett ansvar att se till att det finns en säkerhetsplanering och att säkerhetsbestämmelser är framtagna. Men vi kommer att ställa ett högre krav på säkerhetsåtgärderna och hur säkerhetsskyddet ska utformas, säger han.

**Kommer nya säkerhetsprövningar att behöva göras för Försvarsmaktens anställda i och med den nya lagstiftningen?**

– Det uppfattar jag inte. De tre klasserna finns kvar och analyserna av befattningar är gjorda sedan tidigare, beroende på hur stor del hemlig information man tar del av. Lagen innebär ingen skärpning i det avseendet. Där har man kommit fram till att det system vi har i Försvarsmakten fungerar väl och

vi behöver inte säkerhetspröva folk på nytt. Däremot gör vi ju redan i dag kontinuerliga uppföljningar, säger Jan Kinnander.

**EN KONKRET FÖRÄNDRING** i den nya lagen, som påverkar alla som hanterar hemlig information, är att nya begrepp och ord implementeras. Informationssäkerhetsklasserna ersätts av säkerhetsskyddsklasser, som samtidigt





Foto: Mats Nyström/Försvarmakten

Den nya lagen har ett bredare tillämpningsområde för att ge skydd för Sveriges mest skyddsvärda verksamheter.

byter namn till "kvalificerat hemlig", "hemlig", "konfidentiell" och "begränsat hemlig".  
 – Vi får ett nytt sätt att klassa hemlig information, som nu också får svenska namn från att tidigare ha varit på engelska. Det blir också samma system för informationsklassning i hela samhället. Det gör att det blir lättare att samarbeta mellan myndigheter när vi använder samma sätt för att bedöma sekretessnivån på information, säger Jan Kinnander.

**DE GAMLA** informations-säkerhetsklasserna får användas under en övergångsperiod, fram till och med 31 mars 2020 som längst. Därefter ska alla handlingar märkas med de nya säkerhetsskyddsklasserna. Utformningen av de nya stämplarna är klar och arbetet med att få ut information om detta pågår.

**Hur känns det att den nya lagen är på plats?**

– Det känns jätteskönt. Det är ett långt och tungt

arbete som har bedrivits. Arbetet är inte slut bara för att vi har kommit i mål med föreskrifterna. Nu ska vi ta fram interna bestämmelser, handböcker och utbildningsmaterial.

Tidsplanen är att Försvarmaktens interna bestämmelser ska vara framtagna i höst. Arbetet med de nya handböckerna för Försvarmaktens säkerhetsskydd kommer att pågå fram till 2020.

**/JOSEFINE OWETZ**

**FAKTA**

**Nya säkerhetsbegrepp**

Före 1 april 2019	Från 1 april 2019
Rikets säkerhet	Sveriges säkerhet
Hemlig uppgift	Säkerhetsskyddsklassificerad uppgift
Säkerhetsprövning	Personalsäkerhet (utökat innehåll)
Tillträdesbegränsning	Fysisk säkerhet (utökat innehåll)
IT-system	Informationssystem
<b>Informationssäkerhetsklasser</b>	<b>Säkerhetsskyddsklasser</b>
Hemlig/restricted	Begränsat hemlig
Hemlig/confidential	Konfidentiell
Hemlig/secret	Hemlig
Hemlig/top secret	Kvalificerat hemlig



Foto: Försvarshögskolan

**HALLÄ DÄR...**

**...Robert Egnell, ny rektor för Försvarshögskolan.**

**● Grattis! Hur känns det?**

– Det känns fantastiskt roligt och hedrande att få chansen att leda Försvarshögskolan. Steget från forskarrollen till ledning tog jag redan när jag blev chef för institutionen för säkerhet, strategi och ledarskap.

**● Hur kommer det märkas att du tar över som rektor?**

– Jag är kommunikativ och utåtriktad vilket kommer att märkas både internt och externt. Jag är också både reservofficer och forskare inom krigsvetenskap och militärsociologi så jag hoppas att min passion för och kunskap om våra forsknings- och utbildningsområden både ska märkas och smitta av sig.

**● Hur ser du på framtiden?**

– Genom vårt examenstillstånd står vi på en fantastisk plattform utifrån vilken vi ska bli ett internationellt ledande lärosäte inom försvars- och säkerhetssektorn. Vårt existensberättigande ligger i officersutbildningen och där ska vi helt enkelt vara bäst i världen. Samtidigt är vi helt beroende av att också ge ett antal internationellt högklassiga civila program som kompletterar officersutbildningen. Vår främsta konkurrensfördel nationellt och internationellt är att vi är en unik mötesplats mellan militärt och civilt, teori och praktik, och mellan akademi och profession. Att omfamna den mångfalden som vår själva identitet blir helt centralt för att vi ska uppnå våra mål. **/JO**

Foto: Försvarsmakten



## Dödsolycka under övning Northern wind

● Natten till måndagen den 25 mars inträffade en dödsolycka under arméövningen Northern wind i Norrbotten. En kvinna i 40-årsåldern, hemmahörande i Jämtland och 145:e hemvärnsunderrättelsekompaniet, avled efter att ha blivit påkörd av ett stridsfordon 90.

Det var när en spaningspluton från den mekaniserade bataljonen vid Norrbottens regemente, I 19, hamnade i en sammandrabbning med en motståndare som olyckan inträffade. Plutonen bestämde sig för att gå till en sambandsplats och körde upp mot en talldunge, skriver Försvarsmakten i sin redogörelse för händelseförloppet.

I dungen fanns en underrättelsegrupp från Hemvärdet gruppe-rad. När spaningsplutonen kom in i dungen upptäcktes att de hade kört över ett tält.

SOS Alarm och egna sjukvårdsresurser larmades till platsen. En kvinnlig soldat dödförklarades senare av läkare på platsen.

Försvarsmaktens undersökningskommission, FMUK, ska utreda orsakerna till olyckan. Rapporten ska innehålla rekommendationer för hur liknande händelser ska kunna förebyggas. Utredningen ska vara klar senast den 30 september.

Även polisen utreder händelsen. En förundersökning om arbetsmiljöbrott genom vållande till annans död samt genom framkallande av fara för annan är inledd. //O

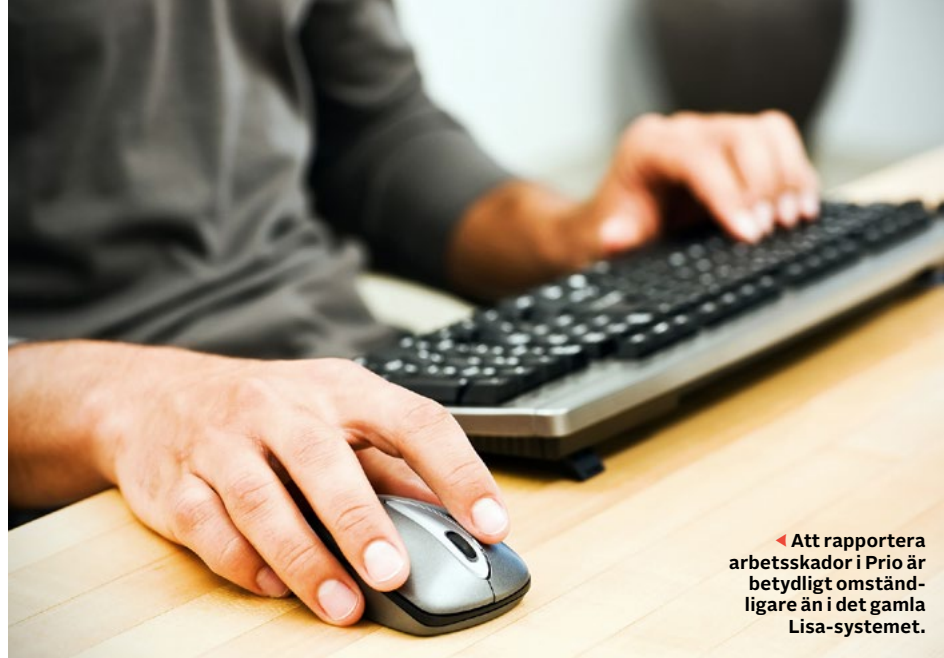


Foto: iStockphoto

◀ Att rapportera arbetsskador i Prio är betydligt omständigare än i det gamla Lisa-systemet.

## ARBETSSKADOR

# Ingen lösning på rapporteringsraset i Prio

Den fortsatt låga inrapportering av arbetsskador i system Prio försvårar det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Förra året sjönk inrapporteringen av arbetsskador bland rekryter ytterligare.

➔ ÅR 2016 ÖVERFÖRDES rapporteringen av arbetsskador i Försvarsmakten till system Prio, vilket ledde till en 40-procentig minskning av antalet anmälningar. Då pratades det om barnsjukdomar och omständlig datahantering som skulle rätta till, men någon återhämtning av rapporteringen har inte skett.

– Systemet är väldigt krångligt och man måste gå igenom ett stort antal steg innan man ens kommer till själva arbetsskadeanmälan, säger Björn Skoog på Försvarsmedicincentrum (Fömedc) i Göteborg.

Än så länge är siffrorna för 2018 endast preliminära, men Björn Skoog berättar att det rapporterades in fler arbetsskador förra året än

2017 (1389 jämfört med 1037). Men när rapportmängden sätts i relation till antalet utbildningsdygn av rekryter blir trenden den motsatta, alltså en sjunkande inrapportering.

– 2017 rapporterades 146 skador per 1000 utbildningsdygn medan det förra året bara rapporterades 74 skador per utbildningsdygn, säger Björn Skoog.

» Det är ingen idé att göra analyser när vi vet att underlaget är så dåligt. «

TIDIGARE ÅR HAR Fömedc gjort analyser av utvecklingen inom olika arbetsskadeområden. Dels för att identifiera brister och problem, dels för att ta fram underlag för förebyggande åtgärder. Men

på grund av det bristande rapportflödet har analyserna uteblivit sedan man gick över till Prio.

– Det är ingen idé att göra analyser när vi vet att underlaget är så dåligt. Men det är synd eftersom vi riskerar att missa riskområden som vi skulle behöva jobba mer med, säger Björn Skoog.

//LINDA SUNDGREN

## Sverige bidrar med CBRN-förmåga i EU-stridsgrupp

● Den 11 april beslutade regeringen att ge Försvarsmakten i uppdrag att förbereda ett svenskt deltagande i en EU-stridsgrupp ledd av Tyskland. Styrkan ska stå i beredskap under andra halvåret 2020, skriver

regeringen i ett pressmeddelande.

Bidraget från Sverige kommer att bestå av en enhet med CBRN-förmåga. Stridsgruppen är en del av EU:s försvars-



Foto: Niklas Ehlen/  
Försvarsmakten

samarbete Pesco (Permanent structured cooperation) som ska stärka EU:s gemensamma försvars- och säkerhetspolitik och bidra till att Europa kan ta ett större samlat ansvar för sin egen säkerhet. //O



# ETT TRYGGT SKYDD

*för allt det som väntar hemma*

If och Officersförbundet värnar om din trygghet. Både på arbetet och i livet utanför. Därför kan du förutom att försäkra dig själv och din familj, även försäkra hemmet och bilen till förmånligt medlemspris.

## **Två försäkringar med många starka fördelar:**

- Stor Hemförsäkring innehåller bland annat ett utökat reseskydd, hjälp vid id-stöld och generös ersättning för hemelektronik.
- Stor Bilförsäkring får högt betyg i Konsumenternas jämförelse, med skadejour som är öppen dygnet runt och trafikförsäkring utan självrisk.

**Läs om dina medlemsförsäkringar på [if.se/officersforbundet](http://if.se/officersforbundet), eller ring oss på 0770-82 00 01 så berättar vi mer.**

If i samarbete med



**OFFICERSFÖRBUNDET**

**Försäkra  
bilen och hemmet  
med rabatt.**





Foto: Istockphoto

## FOI deltar i rymdforskning

● Sveriges första militära satellit skjuts upp i rymden i början av maj. Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, deltar i ett projekt med sensorsystem som kan upptäcka och bestämma läget för både satelliter och andra objekt i rymden.

Projektet är en del i ett samarbete mellan Sverige och USA. Ett av projekten fokuserar på kunskap kring rymdlägesbild.

”Vårt experiment handlar om att demonstrera möjligheten att mäta in objekt i rymden med hjälp av en modifierad stjärnkamera. Om det fungerar skulle i princip alla satelliter med en stjärnkamera kunna användas för inmätningar i rymden i framtiden”, säger Sandra Lindström, forskare och projektledare, i ett pressmeddelande.

FOI har sedan länge byggt upp och vidmakthållit rymdkompetens åt Försvarsmakten inom ramen för dess forskning- och teknikutvecklingsprogram. //0

### Rättelse:

● När vi i förra numret skrev om flygstridsledarbristen letade sig en felaktig formulering in i ingressen. Bataljonchefen Håkan Leijonqvist sa inte att flygledarbristen har påverkat flygsäkerheten. Däremot visar den analys som Prod Flyg har gjort, och som det hänvisas till i artikeln, att flygsäkerheten har försämrats markant som en följd av bristen på flygstridsledare.

## Hårt tryck på Rekryteringsmyndigheten

● 2018 var ett år som präglades av fortsatt intensivt arbete med att öka kapaciteten i prövningsverksamheten, visar Rekryteringsmyndighetens årsredovisning. Antalet genomförda prövningar har nästan fördubblats, från cirka

13 000 stycken 2017 till 22 000 förra året. Det ökade antalet beror främst på fler prövningar som en följd av den återaktiverade värnplikten och fler prövningar till polisutbildningen.

Enligt uppdrag i regleringsbrevet ska myndigheten förbereda för att öka kapa-

Foto: Rekryteringsmyndigheten



### FLYGVAPENÖVNING 19

# Flygsamarbetet fördjupas ytterligare

Årets flygvapenövning genomfördes i vintermiljö för första gången sedan 2013. Även i år deltog Finland i övningen och en svensk division var baserad på flygbasen i Rovaniemi. Tillsammans med finskt stridsflyg utgjorde de fiendestyrka i övningen, som var den första för den nyetablerade flygstaben.

➔ **FLYGVAPENÖVNINGEN GENOMFÖRS** årligen och syftar till att öka svenska luftstridskrafterns förmåga att möta ett väpnat angrepp mot Sverige. Sedan flera år genomförs övningen tillsammans med det finska

flygvapnet, som ett led i det fördjupade försvarsarbetet.

Tidigare har Finland agerat kvalificerade motståndare, men i år var de även en integrerad del när en finsk flygdivision förstärkte det

citeten ytterligare för prövning och mönstring under 2019.

I dag finns prövningskontor i Stockholm och Malmö. Rekryteringsmyndigheten meddelade nyligen att de har påbörjat arbetet med att undersöka möjligheten att öppna ett tredje kontor för prövning. Inriktningen är att det nya kontoret ska ligga i Göteborg och öppna vid halvårsskiftet 2021. //0



Foto: Josefine Owetz

◀ En svensk Jas 39 Gripen och en finsk F18 Hornet sida vid sida under Flygvapenövning 19.



▶ Carl Bergqvist, chef för 72:a stridsflygdivisionen.

Foto: Forsvarsmakten

– Vi ska vara en motståndare som har den bästa teknologin som finns just nu. I dagens moderna luftkrig är anfallsförband sammansatta av kvalificerade attack-, jakt- och störflygplan. Vi har alla dessa komponenter här och kan agera som en trovärdig motståndare utifrån omvärldsläget, säger överstelöjtnant Carl Bergqvist, chef för 72:a stridsflygdivisionen.

**FINSKA OCH SVENSKA** flygvapnet har samarbetat under lång tid och övar regelbundet inom ramen för så kallad Cross Border Training (CBT), en verksamhet som genomförts sedan början av 2000-talet. Carl Bergqvist berättar att länderna vid det här laget är väl förtrogna med varandras taktik och system.

– Jag vet vad finnarna har för styrkor och svagheter och de vet samma sak om oss. Vi kompletterar och lär oss av varandra på ett bra sätt.

Han tycker att samarbetet med den finska divisionen och basens markorganisation har fungerat bra under övningen.

– En av målsättningarna för min division är att snabbt kunna operera från en annan bas, upprätta system och bedriva flygverksamhet. Vi har fått ut mycket av övningen genom att agera angripare, och tar med oss många lärdomar för vår krigsförbandsutveckling härifrån, säger Carl Bergqvist.

**ÅRETS FLYGVAPENÖVNING** var den första för den nytable-

rade flygstaben. Mycket fokus i övningen låg också på flygstabens arbete, vars uppgift var att leda de svenska luftstridskrafterna. För flygvapenchefen generalmajor Mats Helgesson innebar den nya staben att han var flygtaktisk chef under övning.

– Det har varit väldigt lärorikt och nyttigt för oss alla, inte minst för mig som inte gått övad i befattning på flera år. Det jag kan konstatera efter vår första övning är att vi nu har väldigt många kompeten-

ser samlade vilket ger goda förutsättningar för en bättre, smidigare och effektivare ledning, sade Mats Helgesson, i en artikel på Forsvarsmaktens hemsida efter övningen.

**/JOSEFINE OWETZ**

» Jag vet vad finnarna har för styrkor och svagheter och de vet samma sak om oss.«

**FAKTA**

**Flygvapenövning -19**

Flygvapenövning 2019 syftade till att i vintermiljö öva taktisk ledning av luftstridskrafterna och den luftoperativa förmågan i ett nationellt högkonfliktscenario. I år var fokus inriktat på att öva huvuduppgiften basförmåga under vintermiljö. Flygplan och helikoptrar var baserade på F 21 i Luleå, flygbaserna i Jokkmokk och Vidsele, F 7 i Såtenäs och i Rovaniemi (Finland). Totalt deltog runt 2 500 personer i övningen.



**Lars Helmrich**

svenska luftförsvaret. På flygbasen i Rovaniemi var en svensk stridsflygdivision baserad och utgjorde tillsammans med finskt stridsflygfiendestyrkan i övningen.

– Vi ska kunna försvara hela landet och därför behöver vi öva i hela landet också. Samarbetet med den finska flygdivisionen ökar förutsättningarna för ett framgångsrikt samarbete om det skulle bli ett skarpt läge. En viktig aspekt i krigföring är att man kan kraftsamla, och kraftsamlingen i striden ökar med fler plan som gör samma uppgift koordinerat, säger överste Lars Helmrich, chef för Skaraborgs flygflottilj.

Anfallen utgick från Finland och Jas 39 Gripen-plan tillsammans med finska F-18 Hornet, understödda av störflyg från Saab, agerade kvalificerade motståndare.



Foto: Ole-Sverre Haugli/Forsvaret

**4500**

Så många från norska armén deltog i arméövningen Northern Wind. "Brigad Nord" är Norges enda brigad och består av yrkessoldater, anställda soldater och värnpliktiga. "Vi har aldrig varit i Sverige med ett så här stort förband tidigare", säger överstelöjtnant Per Espen Strande, talesperson för Norges armé till SVT Nyheter.

## Ekonomiska styrningen av FOI ska ses över

● Ekonomistyrningsverket, ESV, har fått i uppdrag av regeringen att analysera den finansiella styrningen av Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI. Myndigheten finansieras i dag i huvudsak med hjälp av avgifter och styrs på så vis av andra myndigheters beställningar, något som begränsar möjligheterna att vara den expertmyndighet som regeringen och försvarsmyndigheter efterfrågar, skriver försvarsdepartementet i ett pressmeddelande.

ESV ska undersöka hur möjligheterna ser ut för att delar av FOI:s verksamhet kan vara finansierad via anslag för att underlätta planering och strategiskt arbete på eget initiativ.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 29 november 2019. //0



Illustration: Saab

## Nya signalspaningsfartyget har fått ett namn

● Försvarsmaktens nya signalspaningsfartyg har tilldelats namnet HMS Artemis. "Enligt marin tradition föreslås namnet vid en namngivningskommitté. Därefter skickas en hemställan till H.M. Konungen om dennes nådiga gillande till det föreslagna namnet", skriver marininstaben i ett pressmeddelande. När svar sedan har erhållits fattar marinchefen beslut om namngivning, och ett sådant fattades av Jens Nykvist den 17 april. Signalspaningsfartyget är planerat att levereras under 2020. //0

## Sverige tog brons i världens största cyberförsvarstävling

● Sverige kom på tredje plats av totalt 23 lag i världens största cyberförsvarstävling, Locked Shields. Vann gjorde Frankrike följt av Tjeckien.

Övningen har genomförts årligen sedan 2010 och arrangeras av cyberförsvarscentrumet Nato

Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence i Estland.

Grundscenariot är alltid detsamma – det fiktiva landet Berylia blir utsatt för massiva cyberattacker av olika slag och de tävlande lagen utgör den snabbinsatsstyrka som ska se till att landets nätverk och andra tjänster, som exempelvis elnät och vattenförsörjning, inte lamslås av attackerna.

Sveriges lag bestod av IT-experter från myndigheter och näringslivet. De 60 personerna i laget kom bland annat från FMV, FHS, Netnod, MSB, Polismyndigheten, Saab, Sunet, Säpo och ÅF Pöyry.

Tävlingen omfattar runt 4 000 virtuella system och totalt över 2 500 attacker av olika slag. Övningen är både teknisk och strategisk. //0

## STATISTIK

### Antal anmälda för brott mot totalförsvarsplikten 2018



Foto: Försvarsmakten

## Anmälan om brott mot totalförsvarsplikten

➔ För de som tagit del av kallelsen till mönstring, men uteblivit från den utan giltigt skäl, gör Rekryteringsmyndigheten en anmälan om brott mot totalförsvarsplikten till Åklagarmyndigheten. Detta skriver Rekryteringsmyndigheten i årsredovisningen för 2018.

Av de totalförsvarspliktiga födda 1999 som kallats till mönstring har myndigheten under 2018 anmält 134 till åtal, varav 107 män och 27 kvinnor. Av totalförsvarspliktiga födda 2000 som kallats till mönstring har myndigheten under 2018 anmält 75 till åtal, varav 57 män och 18 kvinnor.

## Fördjupat säkerhets-samarbete mellan Sverige och Indien

● I samband med att den indiske försvarsministern, Nirmala Sitharaman, besökte Sverige i februari undertecknades ett säkerhetsskyddsavtal mellan länderna. Avtalet ger länderna möjlighet att dela säkerhetsklassificerad information med var-

andra. Enligt uppgifter på försvarsdepartementets hemsida är avtalet en bekräftelse på ländernas ömsesidiga engagemang i säkerhetsfrågor och fastställande av en handlingsplan för fortsatt samarbete. De senaste 50 åren har Sverige ingått liknande avtal med ett trettiotal länder runt om i världen samt med EU och Nato. /LS

» DET VORE OLYCKLIGT OM MAN SKULLE STÄLLA FÖRSVARGRENARNA MOT VARANDRA. DET BLIR EN VÄLDIGT SVÅR DISKUSSION. DÅ KOMMER INTE JAG ATT KUNNA LÖSA DE UPPGIFTER SOM JAG UPPFATTAR ATT FÖRSVARSMAKTEN HAR.«

ÖB Micael Bydén i en intervju med Svenska Dagbladet inför försvarsberedningens slutrapport. Han uttrycker oro för marinens framtid om inte satsningar görs, och tar upp behovet av efterföljare till Visbykorvetterna. "Fartygen behöver modifieras och livstidsförlängas" säger Micael Bydén i intervjun.

## RYSSLAND

# FOI avslöjar myter om ryskt telekrig

**Ryktet om Rysslands suveräna telekrigsförmåga är överdrivet och nu mattas utvecklingstakten av. Det framgår av en rapport från Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI.**

➔ **TROTS RYSSLANDS** omfattande investeringar i fartyg, vapensystem och materiel ligger landets konventionella militära förmåga efter västmakternas kapacitet. Som ett komplement till upprustningen av traditionella vapensystem satsar man också på telekrigsteknik som kan öka den egna effektivitet och samtidigt försvaga fienden. Det här visar FOI-rapporten Russian electronic warfare av forskaren Jonas Kjellén.

– Under 2013 och 2014 kom en hel räckta ryska system som fick stor uppmärksamhet i omvärlden. Ett eget truppdrag, telekrigstrup-

perna, bildades 2009. Detta har gett telekriget en mer framträdande plats i det ryska tänkandet kring operationer, säger Jonas Kjellén.

**DEN RYSKA TELEKRIGSFÖRMÅGAN** handlar till stor del om defensiva system, som störning av satellitnavigation som kan minska precisionen för GPS-styrda bomber eller kryssningsrobotar. Eller vilseledning som gör att motståndaren genom sina sensorer tror att fienden finns på en annan plats. Men även om Ryssland

byggt ut sin telekrigsförmåga är deras förmåga på området överdriven och

» De har inte utvecklat något nytt 'wunder waffe'. «

omgärdad av en mängd myter, menar Jonas Kjellén. Rykten om "en knapp" som kan slå ut hela det svenska kraftnätet eller ryska trupper i Syrien som har förmåga att skapa ogenomträngliga kupoler runtomkring sig, stämmer inte.

– Trots allt handlar det mest om traditionella motmedel, om än en ny generation. De har inte utvecklat något nytt "wunder waffe". Visserligen har de laservapnet Peresvet, men det är stort och klumpigt och har många frågetecken kring sig, säger han.

**RYSSLANDS FRAMGÅNGAR** på telekrigsområdet beror på ett omfattande tekniskt arv från forna Sovjet där

man återupplivat gamla utvecklade innovationer som lades i träda efter Sovjetunionens fall.

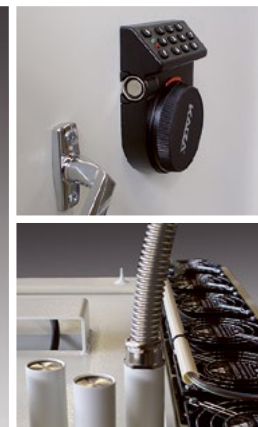
– Men bulken av projekt som fanns i malpåse har börjat ta slut och nu krävs tid, kraft, pengar och innovationsförmåga för

att utveckla systemen vidare. Ryssland kommer sannolikt att fortsätta satsa på telekrigföring, men det kommer att gå i ett långsammare tempo än tidigare, säger Jonas Kjellén.

/LINDA SUNDGREN

## RÖS-skyddat säkerhetsskåp

för servrar i skalskyddsklass SS1/ EMP



Säkerhetsklass SSF3492!

Säkerhetsskåpet har utvecklats av KAMIC tillsammans med Gunnebo på uppdrag av försvaret. Skåpet är en säkerhetsinvestering för att skydda viktig information på servrar m.m. från inträng. Välkommen att kontakta oss för mer information.



KAMIC INSTALLATION • 054 - 57 01 20 • www.kamicemc.se  
GUNNEBO NORDIC AB • 010 - 209 51 00 • www.gunnebo.se



◀ Jonas Kjellén.

# Förbandsbesök: Markstridsskolan, Kvarn

TEXT: Linda Sundgren  
FOTO: Tommy Jansson



A soldier in camouflage gear is standing next to a military vehicle at night. The vehicle has a Swedish flag on its side. The soldier is wearing a green and yellow camouflage uniform and a tactical vest. The vehicle has large, treaded tires and a Swedish flag on its side. The scene is illuminated by a blue light, possibly from a night vision device or a specific lighting setup.

## HÖGTEKNOLOGISKA STRIDER I

# urban terräng

Till Markstridsskolans fiktiva stad, Spång, kommer förband från hela landet för att träna strid i bebyggelse. Den högteknologiska anläggningen ger unika möjligheter att öva under verklighetstrognare förhållanden, men officersbristen i Försvarsmakten gör det allt svårare att bemanna verksamheten med rätt kompetens.



**E**

n spänd förväntan vilar över staden medan den tidiga morgonsolen letar sig upp över grantopparna. Man vet att ett anfall är på väg, bara inte när eller varifrån det kommer. Från taket på Spångs kommunhus syns plötsligt två fientliga infanterikanonvagnar (IKV) närma sig ute på fältet. I byggnaden inunder öppnar de värnpliktiga soldaterna från Ing 2:s 214:e ingenjör-

kompani eld mot fienden. Vagnarna gör halt och besvarar elden medan fyra soldater från den ena vagnen sitter av och tar sig hukandes genom det gula fjolårsgräset i riktning mot en intilliggande kulle.

Inne i kommunhusets trapphus är det mörkt. Golven är fyllda med tomhylsor och det luktar rök. Tre soldater kommer utrusandes från ett intilliggande rum och slänger sig på mage. De ligger stilla några sekunder innan gruppchefen beordrar fortsatt rörelse neråt i byggnaden.

– Bra beslut. Om byggnaden träffas av en granat ovanifrån måste den gå igenom flera våningar innan den når dem, säger löjtnant Oskar Andersson, instruktör vid Markstridsskolans sta mout (stridsträningsanläggning militära operationer i urban terräng).

I ETT RUM på entréplan sitter en soldat med slutna ögon i ett hörn. Elden från fiendens fordon har gått rakt igenom både ytter- och innervägg och slagit ut honom.

– Det här är ett trähus så det är fullt realistiskt att kalibern från IKV:erna går igenom dubbla väggar, säger Oskar Andersson.

På gatan utanför tas sårade omhand och det ryker ur taken på Gallerian och Royal bank of Spång, på andra sidan vägen. Skyttar står tryckta mot husgavlarna med sina vapen. Ett par soldater sitter på knä och laddar ett gra-



» **SÅDANA HÄR ANLÄGGNINGAR FINNS I FLERA LÄNDER, MEN INGEN ÄR SÅ TEKNISKT AVANCERAD SOM VÅR.**

Oskar Andersson, instruktör Markstridsskolan i Spång

natgevär. Vapnet avfyras, men effekten uteblir. De laddar om. Den här gången med en spårlyspansarspränggranat som ger bättre verkan.

– De väljer ammunition genom att trycka på en knapp på granatgeväret. Det angripna föremålet känner av vilken sorts ammunition som används och ger effekt utifrån det. Man kan också programmera fordonen till att motsvara modernare stridsfordon avseende skydd





► B-styrkan närmar sig i två infanterikanonvagn 91.



► Soldater i Ing 2:s 214:e ingenjörskompani kämpar för att slå ut fiendestyrkan som har grupperat på en skogsbeklädd kulle strax utanför staden.



▲ Striderna är ofta intensiva, men det blir också en del väntan.

och beväpning och därför spelar det ingen roll att B-styrkan använder infanterikanonvagn 91, säger Oskar Andersson.

**HIT TILL KVARN** på den östgötska landbygden kommer förband från hela landet för att öva strid i bebyggelse. Med hjälp av avancerad teknik och simulatorer kan soldaterna verka under realistiska förhållanden i stadsmiljö. Vapnen registrerar varje skott som avlossas. Byggnaderna är försedda med ett stort antal detektorer som är programmerade efter hustyp och skyddsnivå och varje soldat bär sensorer på kroppen, från hjälmen och ner på benen.

– Sådana här anläggningar finns i flera länder, men ingen är så tekniskt avancerad som vår och många vill komma hit och träna. Försvarsmakten är alltid prioriterad men övrig tid tar vi även emot personal från räddningstjänsten, främst polisen, och förband från andra länder, säger Oskar Andersson.

Granne med kommunhuset ligger en rödmålad villa med vita knutar och öppen planlösning. Inne i byggnaden

har grovsnickrade möbler staplats ovanpå varandra och i det som skulle kunna vara vardagsrummet finns en rad små dosor monterade på väggen.

– I det här huset är det extremt tätt mellan sensorerna, säger Oskar Andersson och pekar på dosorna.

– Det beror på att huset ligger i utkanten av byn och att det ofta är härifrån som anfällen börjar. Sensorerna registrerar inte bara om det blir en träff utan också var i rummet man befinner sig när man blir träffad.



Oskar Andersson.



## Förbandsbesök: Markstridsskolan, Kvarn



▲ "Manuell dömning är nästan helt borta, systemet sköter sig självt", säger Oskar Andersson.



Varje soldat bär en väst med inbyggd GPS och alla förflyttningar går att följa ner på individnivå. Sensorerna observerar träffar och var på kroppen skotten tar och skadefallet meddelas omgående via en högtalare i västen. Är skadan allvarlig kan soldaten inte fortsätta strida förrän rätt vårdinsatser vidtagits och under tiden stängs vapnet av och blir obrukbart. Instrumenteringen och tekniken sätter ramarna för övningen vilket samtidigt begränsar de blågulas uppgifter.

– Det jag kan göra med min mänskliga närvaro är att ge tips och stöd, men manuell dömning är nästan helt borta. Systemet sköter sig självt, säger Oskar Andersson.

### FAKTA

#### Spång

Den fiktiva staden Spång i Kvarn utanför Motala är en anläggning för stridsträning av militära operationer i urban terräng och tillhör Markstridsskolan. Den har en yta på 500 gånger 500 meter med 42 byggnader samt ett 20-tal träkulisser och rensningshus för skarpskjutningsövningar. Spång stod klar 2013, men projekteringen inleddes redan 1998. Enligt den ursprungliga planen skulle staden uppföras i tre etapper, där den nuvarande delen motsvarar etapp ett. På grund av resursbrist kommer dock övriga två etapper troligen inte att genomföras. Staden har fått sitt namn efter den herrgård som tidigare låg på platsen.

I SPÅNG FINNS alltifrån vanliga bostadshus och hotell till restauranger, affärer och allt annat som hör en vanlig småstad till. "Riktiga" skyltar förstärker autenticiteten, men invändigt är ytorna avskalade och möblemanget är grovsnickrat och begränsat. Här finns också byggnader kopplade till utlandsmissioner, som villor med utländsk arkitektur och en inhägnad camp varifrån staden kan patrulleras.



▲ En strimma ljus har letat sig in genom fönstret och lyser upp den kala väggen inne i en av stadens många byggnader.

– Vi har även ett 20-tal trähuskulisser för skarpa skjutövningar och tre kilometer bort finns rensningshus med väggar av stål. Där kan man skjuta skarpt och kasta skarpa handgranater och det är något helt unikt. Vanligtvis består väggarna i motsvarande hus av gummidäck men vi har riktiga väggar med stålpersienner inuti, säger Oskar Andersson.

Vi tar bilen ner till de mer centrala delarna av Spång. Här finns bland annat systembolag, butiker och stekhus. En bit bort har vägen blockerats med skrotbilar. Hit har striderna ännu inte nått, men inne i en av byggnaderna syns soldater röra sig i mörkret.

– Det kommer att gå dåligt för dem till slut, kommenterar Oskar Andersson och nickar i riktning mot soldaterna.

– De har grupperat i ett trähus och det kommer inte att stå emot granatelden från vagnarna.

Ovanför taken på Centrumgatans byggnader sticker en av anläggningens tolv master upp. Masterna är försedda med såväl dagsljuskameror som termiska kameror med mycket god upplösning.



## » DE HAR GJORT ETT OVANLIGT BRA JOBB FÖR ATT VARA ETT GU-KOMPANI.

Peter Edman, chef Markstridsskolan i Spång

– De kan zooma in en hare på en kilometers avstånd. Det finns också högtalare i masterna där vi kan spela upp olika ljudeffekter, som överflygningar av Jas-plan eller en uppretad folkmassa, säger Oskar Andersson.

**STRAX UTANFÖR STADEN** ligger övningsledningscentralen, även kallad excon (exercise control center). Härifrån styrs och följs striderna mellan de 153 soldaterna och den rutinerade B-styrkan med soldater från den lokala hemvärnsbataljonen. Anläggningens chef och tillika

övningsledare, kapten Peter Edman, är överlag mycket nöjd med den pågående övningen.

– De har gjort ett ovanligt bra jobb för att vara ett GU-kompani, säger han och lutar sig tillbaka i stolen. Dessutom är det ett ingenjörskompani som är vana att röra sig i betäckt terräng ute i skogen och egentligen kanske inte är lika bekväma i stadsmiljö som exempelvis ett skyttekompani kan vara.

Bredvid sig har han Ing 2:s kompanichef, major Pär Nordahl. Han är grundutbildningschef för det övande kompaniet som är inne på sin tredje och avslutande dag i Kvarn. Första dagen övade förbandet på plutonsnivå. Dag två utökade man till samarbete mellan plutonerna för att avslutningsvis öva hela kompaniet tillsammans.



Pär Nordahl





▲ I Spång har man ansträngt sig för att skapa en så realistisk stadsmiljö som möjligt. Vissa detaljer har dock valts bort på grund av kostnadsskäl. Som skyltar i neon. De är för dyra att ersätta vid skada.



► Anläggningens chef, kapten Peter Edman, leder övningen från excon.



### » DET PÅGÅR EN DRAGKAMP OM OFFICERARE I FÖRSVARSMAKTEN OCH DET ÄR INTE ALLTID VI FÅR DEN KOMPETENS ELLER DET ANTAL VI BEHÖVER.

Peter Edman, chef Markstridsskolan i Spång

→ – Stegringen de här dagarna har varit ganska hög, säger Pär Nordahl. Det här är deras sista vecka i plutonsskedet av utbildningen och det är bra att få komma hit och öva helheten.

ÄVEN OM TRÄNINGEN i Spång är till för både soldater och befäl, tycker Pär Nordahl att cheferna får störst utdelning av verksamheten. Övningarna, säger han, ger en komplexitet och helhetsbild som är lätt att utvärdera, framför allt på ledningsnivå. Men tiden i Kvarn ger också ett mervärde till soldaterna. Det här är första gången som Ing 2 är på plats med värnpliktiga och enligt kompanichefen har det varit en uteslutande positiv erfarenhet.

– De är motiverade och engagerade på ett anmärkningsvärt bra sätt. Men den största skillnaden mellan frivilliga och värnpliktiga



Christer Hess

för vår del är att avhoppet minskat markant. Det innebär bättre kontinuitet och att vi kan bygga förband på ett annat sätt än tidigare.

Borden i excon är fyllda med skärmar som visar de pågående striderna. Ringar i olika färger markerar grupper ur A-styrkan medan röda fyrkanter pekar ut fiendens positioner. Soldater från båda sidor har samlats i ett skogsparti. Läget tycks låst med flera skadade och avlidna. I samråd med kompanichefen beslutar Peter Edman om ett kort eld-upphör för att dra isär styrkorna.

– De skulle behöva fylla på med robotar också, säger Pär Nordahl. Kan vi minska fiendetrycket och lösa det?

Peter Edman bekräftar och meddelar de blågula ute i anläggningen.

– Det är bra att kunna sitta så här och föra en dialog under övningens gång, kommenterar han.

Längre ner i den öppna lokalen sitter analytikerna vid sina skärmar och följer förbanden. Delar av den insamlade datan kommer sedan att sammanställas och presenteras för kompaniet. En av analytikerna är Christer Hess, civilanställd systemtekniker och driftansvarig för den fasta tekniken som är monterad i anläggningen.

– Vi jobbar mycket med feedback. När soldaterna måste släpa runt på mellan 15 och 20 kilo extra utrustning med västar och sensorer är det viktigt att de också får se att det de gör ger verkan, säger han.

Men det går inte bra för alla. På en av de tre skärmar som Christer Hess har framför sig visas en animerad soldat, överskriven med ordet Killed i röda versaler.

– Den här soldaten har blivit nedkämpad. Jag kan ställa mig med pilen på vilken soldat eller fordon jag vill och få fram aktuell status, säger Christer Hess.

**PERSONALSTYRKAN PÅ SPÅNG** omfattar två fasta tjänster samt fyra individer på bemanningsuppdrag. Men Peter Edman säger att personalläget



▲ Såväl det övande förbandet som fiendestyrkan drabbas av stora förluster.

► Tack vare kamera- och högtalarförsedda master kan man också simulera ljud i staden. Som överflygning av Jas-plan eller en uppretad folkmassa. Ibland anlitas även statister i form av gymnasieungdomar som befolkar Spångs gator.



→ är ansträngt med konstanta vakanser och det blir allt svårare att få tag i folk.

– Det pågår en dragkamp om officerare i Försvarsmakten och det är inte alltid vi får den kompetens eller det antal vi behöver.

Man bör vara minst plutonchef för att jobba här men förbanden har ofta svårt att bemanna med den kompetensen.

Själv går han just nu på dubbla befattningar då anläggningens ordinarie chef är borta på ett ettårigt observatörsuppdrag.

– Vanligtvis brukar jag fokusera på förbanden och chefen på administrativa uppgifter, men nu får jag ta alltihop. Kon-

## » DET HÄR HAR VARIT SVINKUL OCH ABSOLUT DET ROLIGASTE VI HAR GJORT HITTILLS, MEN OCKSÅ GANSKA SVÅRT IBLAND.

Isabella Gustafsson, ledningssoldat och signalist

sekvensen blir att servicen gentemot förbanden går ner. Jag har Markstridsskolans roligaste jobb, men vi skulle behöva vara fler, säger Peter Edman.

Strax före halv tio på förmiddagen blåser man av övningen till tonerna av Metallicas "From whom the bell tolls" som ljuder över anläggningen. Soldater strömmar ut på gatorna och börjar bege sig upp mot övningsledningscentralen. Lutad mot en stridsvagn utanför fordonsgaragen står ställföreträdande gruppchef, Nils Öhman, och fyller på energi med kakor och dricka i den alltmer värmande vårsolen.

– Det har varit intensivt, säger han. Vi har haft ett lågt stridsvärde och sovit dåligt och ätit dåligt, men det har verkligen varit realistiskt.

### FAKTA

#### Markstridsskolan

Utöver anläggningen i Kvarn finns Markstridsskolan även i Skövde där man utbildar Försvarsmaktens blivande chefer med hjälp av avancerad simulatorteknik. I Skövde finns även en ledningsträninganläggning liksom en pluton-simulator för i huvudsak stridsträning med stridsvagn (BTA 122).







▲ Löjtnant Oskar Andersson är mycket nöjd med det övande förbandets insatser.



▲ FV: Isabella Gustafsson, ledningssoldat och signalist, Sofie Axelsson, ingenjörssoldat och Elin Wihlborg, förare/skytt pansarterrängil ger dagarna i Kvarn högsta betyg.



▲ "Det har verkligen varit realistiskt", säger Nils Öhman, ställföreträdande gruppchef.

Vid ett tillfälle igår tänkte jag att normalt hade vi avbrutit övningen här men det gjorde vi inte. Den bara fortsatte och man visste inte när det skulle ta slut.

Dagarna i Kvarn tycker han har varit lärorika.

– Framför allt har vi fått med oss hur vi ska agera i grupp och att man alltid hjälper varandra. Det är en styrka att känna det stödet.

**KLOCKAN TIO** ÄR det samling på den asfalterade planen nedanför excon. Plutonerna ställer upp och utrustning, vapen och ammunition ska återlämnas. En som är nöjd med övningsdagarna i Spång är Isabella Gustafsson, ledningssoldat och signalist som precis som sina kamrater ryckte in i september.

– Det här har varit svinkul och absolut det roligaste vi har gjort hittills, men också ganska svårt ibland, säger hon.

Plötsligt ljuder en visselpipa över planen och folk stannar upp.

– Det saknas fortfarande handgranater, meddelar materielansvarig. Har ni inte lämnat tillbaka dem är tiden att göra det nu. Det ska vara 15 stycken till.

Bland soldaterna finns även Linus Stenberg. Han gör värnplikten som gruppchef och planerar att efter muck läsa vidare till officer. Dagarna i Kvarn har varit riktigt bra, säger han.

– Det har varit otroligt lärorikt och realistiskt och med en väldigt bra B-styrka. Man kände att det kunde hända grejer när som helst.

Flera håller med, men många är också trötta och slitna av sömnunderskott och matbrist. Slutövningen påbörjades igår med att Spång intogs och fienden jagades ut. Under kvällen lades mineringar och natten tillbringade förbandet inne i staden.

– Nu vill man bara hem och sova, säger Kevin Juvél.

**MEDAN SOLDATERNA SKICKAS** tillbaka ut i Spång för att städa och återställa anläggningen samlas befälen för en utvärdering. Genomgången för hela kompaniet sker först till kvällen. Peter Edman framför en del kritik, bland annat mot att man ibland valde framryckningsvägar som innebar onödigt hög exponering av soldater och att missbedömningar ledde till att man nedkämpade sina egna. Men på det stora hela ger han övningen väl godkänt.

– Igår presterade kompaniet över förväntan. Ni har skjutit och ni har skjutit rätt. Ta med er det och var nöjda.



# Kina utmanar den rådande världsordningen

Omvärlden ser med oro på Kinas alltmer offensiva handelspolitik och den militära expansion som ska skydda landets ekonomiska intressen i utlandet. Själva hävdar kineserna att de vill värna fred och stabilitet, men det finns all anledning att vara vaksam på utvecklingen. Det är bara en tidsfråga innan fler kinesiska militärbaser etableras i utlandet.

**K**ina gick 2013 om USA och blev världens största handelsnation. Sedan dess har Kinas ekonomiska säkerhet blivit allt mer beroende av maritima handelsvägar, där varor med ett värde som motsvarar omkring 80 procent av landets handel färdas, enligt officiell kinesisk statistik. För att bättre stödja och skydda sina växande globala intressen investerar Kina idag i ett nätverk av hamnar i Indiska oceanen och Stilla havet men även i Europa och andra delar av världen. Kinesiskt kapital har exempelvis pumpats in i Djibouti. Här investerar statliga kinesiska bolag i fyra hamnar och en av Afrikas största frihandelszoner.

**VAD SOM HAR** lett till störst internationell uppmärksamhet, inte minst bland militära makter med närvaro i Djibouti, är emellertid den kinesiska försvarsmaktens beslut att anlägga Kinas första militärbas i landet. Spekulationer om Kinas planer i Djibouti hade cirkulerat länge när det kinesiska utrikesministeriet i november 2015 bekräftade att den kinesiska försvarsmakten, Folkets befrielsearmé (PLA), skulle etablera en "stödanläggning för logistik". Från

anläggningen skulle PLA stödja kinesiska insatser såsom skydd av internationell sjöfart mot piratverksamhet i Adenviken, bidrag till FN:s fredsfrämjande insatser och humanitärt stöd.

Kinesiska nyhetsmedier motiverade även beslutet med PLA:s behov av att kunna genomföra evakueringsinsatser och skydda kinesiska medborgare, men även med att bidra till fördjupat militärt samarbete, kontraterrorismoperationer och övningar med andra militärmakter. Den 1 augusti 2017 öppnades anläggningen formellt som en "stödbas" och Kina sällade sig därmed till en växande skara länder med militärbaser i Djibouti, däribland USA, Frankrike och Japan. Enligt det avtal som Kina och Djibouti hade tecknat i december 2015 skulle basen kunna inrymma upp till 10 000 man. Utöver bostäder för militär personal finns på området en underjordisk anläggning, en landningsbana samt åtta hangarer för helikoptrar och drönare, enligt USA:s försvarsdepartement, Pentagon.

Under sommaren 2018 började PLA även bygga en 450 meter lång pir där åtminstone fyra fartyg väntas kunna lägga till redan i mitten av 2019. Pentagon menar att utbyggnaden skulle stödja kinesiska insatser såsom skydd av internationell sjöfart mot piratverksamhet i Adenviken, bidrag till FN:s fredsfrämjande insatser och humanitärt stöd.

naden av basen visar på att Kinas väpnade styrkor har ambitioner att kunna projicera militär makt långt ifrån sitt eget territorium. De kinesiska perspektiven är naturligtvis av en helt annan art. Kinesiska företrädare och medier har konsekvent undvikit att referera till anläggningen som en militärbas, för att inte signalera en ambition att försvara Kinas utlandsintressen med militära medel. Följaktligen betonar den kinesiska retoriken enbart de potentiella positiva aspekterna av det kinesiska militära engagemanget i utlandet.

**ETT EXEMPEL PÅ** denna positivt laddade retorik är uttalanden från Kinas utrikesministerium vid tiden för öppningen av basen, då ministeriet förtydligade att basen skulle komma att bidra till Djiboutis ekonomiska sociala och ekonomiska utveckling, samtidigt som Kina skulle öka sin förmåga att främja fred och stabilitet såväl i Afrika som globalt. Från kinesiskt officiellt håll betonas nu även att basen ger Kina möjlighet att främja säkerheten för

handelssjöfart mellan Europa och Asien, som i sin tur är vital för kinesisk ekonomisk säkerhet. Fram till september 2017 hade kinesiska bolag, som i huvudsak var statligt ägda, bekräftat fullständig eller delvis kontroll över hamnar i 34 länder. Bolagen planerade hamninvesteringar

i ytterligare åtta länder.

Genom att äga hamnar kan Kina dra strategiska fördelar, såsom möjligheter att kontrollera farleder och i synnerhet kanaler för transport av energiresurser. Dessutom leder investeringar i hamnar ofta till att kinesiska statliga bolag får i uppdrag att anlägga vägar och järnvägar, industrizoner och annan infra-

**» PENTAGON MENAR ATT UTBYGGNADEN AV BASEN VISAR PÅ ATT KINAS VÄPNADE STYRKOR HAR AMBITIONER ATT KUNNA PROJICERA MILITÄR MAKT LÅNGT IFRÅN SITT EGET TERRITORIUM. «**



▲ Kinesisk armépersonal vid invigningen av Kinas militärbas i Djibouti 2017.

struktur som är kopplade till hamnanläggningar. De kinesiska hamninvesteringarna i Djibouti beskrivs som delar av det så kallade "sidenvägsinitiativet" (även känt som 'Belt and Road Initiative', yi dai yi lu) som kommunistpartiets generalsekreterare Xi Jinping lanserade under ett besök i Kazakstan 2013.

**SIDENVÄGSINITIATIVET ÄR ETT** vagt definierat koncept som främst rör utbyggnad av infrastruktur utomlands och som i huvudsak involverar kinesiska bolag. Kinesiska medier har nämnt ett antal möjliga industri- och handelscentra som skulle kunna stödja Kinas militära behov, som bland annat skulle vara kopplade till Kinaägda hamnar i Myanmar, Bangladesh, Sri Lanka, Jemen och Maldiverna. Men kinesiska statliga bolag har även gjort stora investeringar i europeiska hamnar. Statistik från OECD:s tankesmedja för transportpolitiska frågor, ITF, visade i början av 2018 att dessa bolag kontrollerar en tiondel av kapaciteten i Europas containerterminaler. Den statliga kinesiska shippingjätten Coscos förvärv av en majoritetspost i Greklands största hamn, Pireus, har fått störst uppmärksamhet.

Men Cosco har även tagit över Belgiens näst största hamn i Zeebrugge, och har investerat i hamnar i Spanien och Italien, för att nämna

några exempel. Investeringarna beskrivs av kinesiska militäranalytiker som en del av Xi Jinpings koncept "nationell pånyttfödelse", som omfattar en målsättning om att bli en maritim stormakt. Beslutet att öppna en bas i Djibouti framställs även i sådana termer. Det finns otvetydiga tecken på att basen kommer att tjäna Kinas strategiska intressen på fler områden än det som sagts vara huvudsyftet, nämligen militär logistik. Kinesiska bedömare noterar exempelvis att anläggningen ger Kina en förmåga att sända ut trupp till Arabiska halvön och till länder i Afrika söder om Sahara. Det är troligt att Kina nu planerar för fler baser, såväl i Afrika, Mellanöstern och i andra delar av världen, för att värna kinesiska nationella intressen i utlandet.

**UNDER ETT BESÖK** i Djibouti i november 2016 konstaterade den dåvarande vice ordförande för den Centrala militärkommissionen, Fan Changlong, att Kina behövde fler militärbaser utomlands för att skydda PLA:s operationer. Kinesiska säkerhetspolitiska analytiker har emellertid understrukit att även militär tillgång till civila hamnar kan komma att behövas för att Kina ska kunna uppnå sina strategiska målsättningar, eller åtminstone öka Pekings möjligheter att utöva politiskt inflytande.

Den kinesiska regeringen poängterar i sin senaste vitbok om de väpnade styrkorna att "Kinas växande nationella intressen" har lett till att staten blivit mer sårbar för utmaningar utomlands, såsom social oro, terrorism och sjöröveri. Dokumentet klargör att det är PLA:s uppgift att skydda kinesiska intressen mot sådana störningar. Kinesiska intressen i utlandet definieras som naturresurser och farleder för handelstrafik, men även företag samt dess personal och tillgångar. Kina kommer alltså behöva bygga ett system för att garantera säkerhet för sina växande globala intressen. I ett sådant system kommer kontroll över hamnar att bli allt viktigare, och behovet av militär närvaro innebär att etableringen av fler militärbaser endast är en tidsfråga.



#### JERKER HELLSTRÖM

Jerker har följt Kinas strategiska intressen och agerande utomlands i över tio års tid, och har en bakgrund som korrespondent för nyhetsbyrån Reuters i Shanghai. Sedan 2017 leder han FOI:s säkerhetspolitiska forskning om Asien och Mellanöstern, vars publikationer finns att ladda ned från [www.foi.se/asien](http://www.foi.se/asien).

Redaktör: Linda Sundgren



**Utblick:**  
Bundeswehr

TEXT: Annika Eller  
FOTO: Bundeswehr

illa



Tysklands  
försvar är

# rustat

Ubåtar och flygplan som inte kan användas, ned-satt militär beredskap och brist på både materiel och personal. **”Det tyska försvaret belastas av underbemanning och överorganisering”**, säger förbundsdagens försvarskommissionär Hans-Peter Bartels. Trots att budgeten har höjts råder ändå brist på materiel, visar den årliga försvarsrapporten.





**T**ill de tyska traditionerna hör att förbundsda-  
gens externa försvarskommissionär i början  
av året presenterar sin rapport om tillståndet  
i den tyska försvarsmakten, Bundeswehr.  
Även i år uppdagades stora brister i materiel-  
och personalförsörjning. Dessutom angriper  
Hans-Peter Bartels långsamma beslutskedjor i  
organisationen.

Tysklands militära beredskap bedöms vara  
kraftigt nedsatt, enligt rapporten. Det betyder  
bland annat att det är svårt för landet att leva  
upp till Nato-åtaganden. Det går inte att garan-  
tera att landet kan ställa utrustning och perso-  
nal till förfogande inom en viss tid.

**I RAPPORTEN FRAMKOMMER** också att komplette-  
ringarna till det nya, moderna och lovordade  
stridsfordonet Puma blev betydligt dyrare än  
beräknat, som en följd av tekniska och prak-  
tiska problem. Att anpassa nya systemkompo-  
nenter tar längre tid än beräknat. Sikten för  
föraren är inte tillfredsställande och efter att  
ha granskat kontrakten med tillverkarna räknar  
förbundsda-  
gens revisorer med att alla korrige-  
ringar inte kan vara gjorda förrän 2029.

## » FÖRSVARET MÅSTE BLI BÄTTRE PÅ ATT STYRA OCH KONTROLL- ERA SITT MATERIELFLÖDE.

Hans-Peter Bartels, försvarskommissionär Tyskland

Flera av ubåtarna är ur funktion och ingen av marinens båda tank-  
fartyg är i bruk, sedan de fått motorhaveri i slutet av förra året. För  
flygvapnet är det färre än hälften av Eurofighter- och Tornado-planen  
som går att flyga med, och situationen för transportplanen A400M är  
liknande. Statsflyget, som är ett förband inom flygvapnet, har ständigt  
problem med sin föråldrade flotta. Tyska ministrar fastnar regelbundet  
utomlands och förbundskansler Angela Merkel kom en dag för sent till  
G20-toppmötet i höstas.

**RESERVDELAR ÄR EN** bristvara och ofta måste försvaret vänta länge på  
leveranser. Försvarskommissionär Hans-Peter Bartels rekommenderar  
försvaret att återgå till en omfattande lagerreserv och egenproduktion  
för att inte vara så beroende av privata firmor och deras kapacitet.

– Försvaret måste bli bättre på att styra och kontrollera sitt materiel-  
flöde. Det är pinsamt att i vårt århundrande inte klara av att använda  
ett enkelt materieförvaltningssystem som registrerar ingång, utgång



► Det nya, moderna och lovordade stridsfordonet Puma blev betydligt dyrare än beräknat, som en följd av tekniska och praktiska problem.



Foto: Markdo PIZ

▲ En gång var hon marinens stolhet: Utbildningssegelfartyget Gorch Fock. Nu ligger hon sedan fyra år rostig i smådelar på varv. Totalrenoveringen skulle kosta 10 miljoner euro – men priset har korrigerats till minst 135 miljoner.

och svinn, för snabbt kunna se vad som måste beställas, säger Bartels i rapporten.

Men inte bara långa leveranstider ställer till med problem. Det som väl levereras är ofta av undermålig kvalitet. Marinens underlinnen går sönder och byxknapparna är så dåligt sydda att de ramslar av när de används. Ett utrustningsprogram ska leda till full försörjning fram till 2031, men det räcker inte, tycker Bartels. Det behövs ett direktprogram snarast för den mest nödvändiga utrustningen. Allt från kläder och kontorsmöbler till militära system som en tillfällig lösning tills de ”riktiga” beställningarna levereras eller är i tillräckligt användbart skick.

Årets försvarsbudget är på 43,2 miljarder euro. Det är en ökning på drygt 12 procent från 2018 (då 38,5 miljarder euro och 1,2 procent av landets BNP). Det borde räcka till åtskilliga nyinvesteringar. Men försvaret använder inte pengarna på rätt sätt, anser Hans-Peter Bartels.

– Beslutsfattare har exempelvis slösat rejält med både pengar och tid i fallet Gorch Fock, säger han vasst.

**UTBILDNINGSEGELFARTYGET GORCH FOCK** har varit marinens stolhet. Nu står det för försvarets oförmåga. När vinden fyllde seglen på tremastaren från 1958 var det verkligen en skönhet. Men åldern tar ut sin rätt och därför fattades 2015 beslutet att totalrenovera den rostiga båten. Före beslutet presenterades dock varken en lista med alla brister eller en lönsamhetskalkyl, för att objektivt kunna avgöra om ett nybygge kanske skulle ha varit billigare.

– Det visar hur ansvaret suddas ut i en söndersplittrad kompeten-

skultur, där det inte tycks vara någons uppgift att fråga sig om det är normalt att kostnaden för reparationen blir 13 gånger så hög och ökar från 10 till 135 miljoner euro, säger försvarskommissionären.

Försvarsdepartementet medgav i februari, strax efter att rapporten offentliggjorts och ytterligare pinsamma haverier skett, att hanteringen har varit bristfällig. Vänsterpartiet gick ut och menade att Gorch Fock hör hemma på museum och försvarsministern bör gå i pension.

**PERSONLFÖRSÖRJNINGEN TILL DET** tyska försvaret går också trögt. Det fattas enligt rapporten medarbetare inom nästan alla områden. Särskilt personal till den militära underrättelsetjänsten, telekrigssoldater, flygplanstekniker, elektronik- och IT-ingenjörer söks akut.

Bertels skickade också med några förslag på hur personalförsörjningen ska förbättras. Det handlade bland annat om bättre arbetsvillkor för soldaterna – att fastanställa fler och ha färre soldater med korttidskontrakt.

Nyrekryteringen av personal till det numera frivilliga försvaret befinner sig på den lägsta nivån någonsin. Det fanns runt 170 000 soldater och officerare i slutet av 2018 och målet är att uppnå en styrka på över 200 000 personer fram till år 2025.

– Att försvaret kunde lösa nästan alla sina uppgifter det gångna året har i första hand med den lojala professionalismen och kärleken till yrket att göra, bedömer Hans-Peter Bartels.



Hans-Peter Bartels

Foto: Deutscher Bundestag, Marco Urban

#### FAKTA

### Tysk försvarsekonomi

Tyskland har i dag en av Nato-ländernas lägsta försvarsbudgetar i förhållanden till ekonomin. Tyskland lägger drygt 1,2 procent av landets BNP på försvaret. Fram till år 2025 har regeringen lovat att försvarsbudgeten ska vara uppe i 1,5 procent av BNP, vilket är lägre än de 2 procent som Nato-länderna formellt har kommit överens om.

## Mötet:

Gunnar Karlson

TEXT: Josefine Owetz

FOTO: Anna-Karin Nilsson

»Det finns ingen  
anledning till att  
inte ska berätta det  
går att berätta«

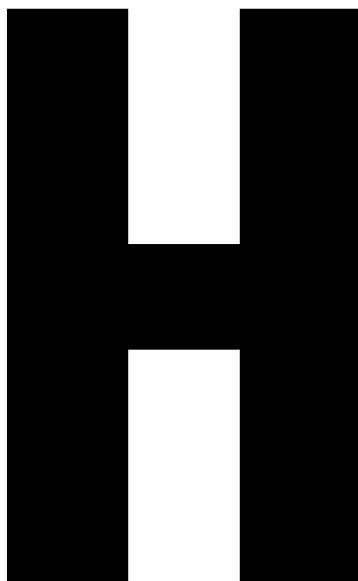
Generalmajor **Gunnar Karlson** går i pension efter drygt sex år som chef för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, Must. Han gör det i en tid när Musts tjänster och kompetenser är mer efterfrågade än på länge.





vi  
som





an brukar i media ofta kallas för en av Sveriges hemligaste personer. Under många år var det också otänkbart att chefen för den militära underrättelse- och säkerhetstjänstens skulle låta sig intervjuas. Men för drygt ett decennium sedan började Must, i likhet med Säpo, se ett värde i att göra sitt uppdrag lite mer känt för allmänheten.

I den allra första stora intervjun med Gunnar Karlson, i Försvarets forum 2014, berättade han att han som chef ville arbeta för att fortsätta göra Must mer öppet där det var möjligt.

Efter det har han också framträtt i flera olika medier och i samtal på scen i Almedalen och vid Folk och försvars rikskonferens i Sälen. Ett annat tydligt exempel på öppenheten är Musts öppna årsöversikt som sedan ett antal år publiceras och är öppen för allmänheten, förklarar Gunnar Karlson när Officerstidningen träffar honom i Musts lokaler i Högkvarteret på Lidin-gövägen i Stockholm.

– Jag tycker att jag har lyckats någorlunda med att göra Musts verksamhet mer öppen under de här åren. Vi har tagit en del steg framåt, men man kan säkert göra mer.

Viljan till informationsdelning är något som alla säkerhetspräglade kulturer behöver jobba med. Det finns ingen anledning till att vi inte ska berätta det som faktiskt går att berätta, säger han.

### **Varför är det viktigt med en ökad öppenhet för Musts verksamhet?**

– Det finns flera skäl. Det ena är återkopplingen till medborgarna om vad man får för skattepengarna, det

#### **FAKTA**

### **MUST**

Must driver försvarsunderrättelseverksamhet och militär underrättelse- och säkerhetstjänst. Verksamheten syftar till att ge stöd för svensk utrikes-, försvars-, och säkerhetspolitik och att kartlägga hot mot Sverige. Den syftar även till att motverka säkerhetshot som riktas mot Försvarmakten. Det är regeringen och överbefälhavaren som är Musts uppdragsgivare.



► "Hemlighetsromantik är inte någon bra drivkraft för att jobba på Must. Jag skulle säga att den viktigaste drivkraften är att vilja göra nytta för Sveriges säkerhet. Det är lätt när man jobbar här att känna det, säger Gunnar Karlson, framför porträtten av tidigare Must-chefer.

är ett grundläggande öppenhetsperspektiv som all statlig verksamhet ska ha. Det andra är att vi behöver göra oss till en intressant och attraktiv arbetsgivare.

Det sistnämnda är också anledning till att den senaste årsöversikten innehåller flera texter där anställda berättar om hur det är att jobba på Must.

– Det är ingen som vill jobba på en arbetsplats som man inte vet något om. Ska man hänga med på arbetsmarknaden i dag måste man synas.

**UNDER FÖRRA ÅRET** fortsatte antalet medarbetare på Must att öka. Behovet av ytterligare anställda inom främst IT-området är fortsatt stort, konstaterar Gunnar Karlson.

– Det finns i Sverige i dag en generell brist på kompetens vad gäller informations säkerhet och IT-säkerhet. Vem jag än pratar med, som har samma behov som vi, talar om det och har samma problem. Behovet kommer att öka och utbildningsväsendet har inte riktigt hängtt med. Det är uppenbart att det finns ett behov att täcka och vi kommer att leva med den här bristen i flera år.

### **Hur kan Must stå sig jämfört med konkurrensen från den civila arbetsmarknaden?**

– Vi kan aldrig konkurrera med högsta lönerna, men vi måste naturligtvis erbjuda rimliga löner. I de senaste årens löneöversyner har vi där-



## Gunnar Karlson om...

### Yrkesmässiga drivkrafter:

”Mycket har handlat om att ha kul på jobbet och känna att man gör något väsentligt. Och när jag fått mer ansvarsfulla chefsuppgifter också känna att jag faktiskt kan påverka verkligheten, vilket är roligare än att sitta och vara missnöjd med den. Dessa drivkrafter i kombination har gjort att jag aldrig har ifrågasatt vad jag håller på med.”

### Cyberhygien:

”Min cyberhygien är hygglig skulle jag vilja påstå. Jag pladdrar inte särskilt mycket på sociala medier. Twitter har jag använt som en jobbrelaterad kanal. Vid årsskiftet gick jag med i Facebook, det har jag hållit mig ifrån eftersom det inte har varit optimalt med mitt jobb.”

### Text-tv:

”Den första appen jag öppnar i mobilen på morgonen är text-tv. De nyhetsvärderar utifrån ett viktighetskriterium som jag delar. Det är också kul att det är lite corny. Jag går in på sidan 100, sedan läser jag svenska och internationella nyheter. På tv-apparaterna här på Must har vi ofta igång text-tv istället för nån internationell tv-kanal. Det är inget policybeslut, utan det som känns mest naturligt.”

## » JAG TYCKER ATT JAG HAR LYCKATS NÅGORLUNDA MED ATT GÖRA MUSTS VERKSAMHET MER ÖPPEN.

för gjort särskilda satsningar just på de här kompetenserna inom IT-området. Det har varit ett sätt att hänga med i utvecklingen. Men vi får helt enkelt erbjuda andra saker, som ett viktigt och relevant arbete där man gör nytta för Sveriges säkerhet.

Den 1 maj går Gunnar Karlson i pension och Lena Hallin tar över som chef för Must. När vi träffas är det mitten av april och hans dagar består av en blandning av rutiner och överlämningar. Dagen innan hade han den sista samlingen med personalen.

– Jag är i ett skede där möten pågår som vilken vecka som helst och samtidigt börjar jag märka att det inte är så många arbetsdagar kvar. Igår hade jag och Lena Hallin den symboliska överlämningen inför personalen.

**Enligt mina källor bjöds det på tårta och presenter i form av köksredskap överlämnades?**

– Det stämmer. Det bjöds på stora bitar prinsesstårta och jag fick

gåvor från personalen. De hade snokat upp att jag har ett matlagningsintresse, vilket de har helt rätt i. Så jag fick lite olika presenter kopplat till det, vilket jag blev väldigt glad över.

...

**EN ALLT OSÄKRARE** omvärld, ett ökat säkerhetshot mot Försvarmakten och utvecklingen av totalförsvaret. Det finns flera anledningar till att de senaste åren har varit intensiva för Must. Under de dryga sex år som Gunnar Karlson har varit chef har flera händelser påverkat säkerhetsläget i vårt närområde och svensk försvars- och säkerhetspolitik.

– Det är uppenbart att vi har en starkare spänning mellan Ryssland och väst i dag och det finns inte mycket som tyder på att den kommer minska under överskådlig tid, vilket förstärker Musts verksamhet. Vi har ökat vår kapacitet på ett antal områden som en följd av detta. Samtidigt har efterfrågan på det vi gör ökat.

Hur många som arbetar på Must är hemligt,





► "I juni är det 42 år sedan jag påbörjade min värnpliktstjänstgöring. Så jag har varit 40 år i uniform, även om jag förvisso haft kostym en del".

→ men inte hur fördelningen mellan personalkategorierna ser ut. Must har i dag 75 procent civilanställd personal och 25 procent militärt anställda. Historiskt har nästan alla chefsbefattningar varit militära, men det är något som har förändrats de senaste åren.

– Jag har jobbat mycket med det sedan jag tillträdde och lagt en hel del kraft på det. Tidigare var nästan alla chefer på Must officerare. Så är det definitivt inte längre.

## » PÅ NÅGOT BAKVÄNT SÄTT ÄR DET DEN FRAMGÅNGSRIKA NEDLÄGGNINGEN AV P18 SOM JAG ÄR MEST STOLT ÖVER.

Ett sätt att åstadkomma det har varit att koncentrera den militära erfarenheten till befattningar som kräver militär kompetens, och att göra andra chefsbefattningar oberoende, förklarar han.

– Dels handlar det om att öka utvecklingsmöjligheterna för den civila personalen, dels om att inte använda fler officerare än nödvändigt med tanke på att det är ont om officerare i Försvarsmakten i dag. Bristen kommer att bli värre de kommande åren och då måste vi se till att vi använder officerarna på rätt sätt.

**Var behövs den militära professionen på Must?**

– Det mest uppenbara är när man är analyti-

ker och jobbar med stridskrafter och militära fenomen, då behöver man utbildning för att förstå vad det är man gör. Man behöver också ha den för att arbeta i Försvarsmaktens försvarsplaneringsprocesser, alltså själva metodiken i vår organisation. Ett annat område är stödet till de internationella insatserna, man måste förstå vad man gör i insatserna för att ge ett relevant stöd.

...

**REDAN INNAN GUNNAR** Karlson fick frågan om han ville bli chef för Must hade han sagt att han var intresserad av jobbet. Som anledning till det nämner han sitt intresse för säkerhetspolitik och internationella frågor, och möjligheten att jobba i gränssnittet mellan Försvarsmaktens verksamhet och bredare sektorer av samhället.

– Jag trodde att det skulle vara en spännande verksamhet, och det var det. Sedan är det också ett viktigt självständigt chefsansvar i sig och det ville jag gärna ha, med rollen som en av de som jobbar direkt under ÖB. Jag hade nog också förväntat mig att jag skulle få veta en massa

spännande saker och få vara med om intressanta händelser. Och så blev det också.

När Gunnar Karlson tillträdde hade han haft väldigt lite att göra med Must tidigare.

– En sak som slog mig när jag började jobba här var att det var så mycket av Musts verksamhet som jag inte hade en aning om. Då hade jag ändå varit general i många år och jobbat centralt i Försvarsmakten, men det som skulle vara hemligt hade faktiskt varit det. Så den första tiden var fylld av överraskningen av typen: "Oj då, gör vi det här" och "Oj, kan vi det här också".

– Så det var dubbelt glädjande kan man säga. Dels att det jag fick veta var intressant och viktigt, men också glädjande att det faktiskt går att hålla saker hemliga.

Gunnar Karlson har en lång karriär i Försvarsmakten och i juni är det 42 år sedan han klev innanför grindarna på Kronobergs regemente, I 11, i Växjö för att påbörja sin värnpliktstjänstgöring. Gunnar hade ingen "ärfstlig belastning", som han uttrycker det, i form av att någon i hans familj hade jobbat i Försvarsmakten tidigare. Däremot var han militärt intresserad.

**LISTAN ÖVER HANS** befattningar genom åren är lång. Han har bland annat varit chef för Gotlands regemente, chef för förbandsproduktion i Högkvarteret, militär rådgivare vid Utrikesdepartementet och specialattaché vid Sveriges delegation till Nato utsänd av försvarsdepartementet. På 90-talet var han ställföreträdande stabschef på BA 01 i Bosnien och ställföreträdande chef för OSSE:s grupp i Tjetjenien.

På frågan vilka erfarenheter som har varit mest användbara i rollen som chef för Must svarar Gunnar att det har varit flera. Förutom den ackumulerade erfarenheten av ledarskap lyfter han fram åren i Bryssel och på utrikesdepartementet.

– Uppdragen där gav insikter i utrikes- och säkerhetspolitik som har varit oerhört viktiga för mitt sätt att fungera i det här jobbet. Det är inte bara jag som har haft den erfarenheten, mina företrädare har liknande erfarenheter. Det gör det lättare att ha det här jobbet om man har med sig det i sin militära bakgrund, att vara chef för Must är ett väldigt internationellt jobb.



◀ På frågan om Gunnar Karlson har varit chef för Must under de mest intressanta åren i modern tid svarar han: "Jag skulle nog säga att det nog var minst lika spännande på slutet av 80-talet och början av 90-talet. Då hade man levt i en stabil situation under en väldigt lång tid och grundvalarna förändrades plötsligt på ett dramatiskt sätt. Vad gäller förändring över tid var det nog mer dramatiskt då än nu, även om det inte har varit tråkigt under dessa år heller".

GUNNAR KARLSON  
HÖGKVARTERET  
C MUST



▲ Gunnar Karlson lämnar inte Försvarsmakten när han går i pension den 1 maj. Fram till årets slut leder han "Ledningsutredning 19".



#### Vad är du mest stolt över att ha uträttat under din militära karriär?

– På något bakvänt sätt är det den framgångsrika nedläggningen av P18 som jag är mest stolt över. Det var ingen rolig uppgift att lösa, men jag tyckte att resultatet inom ramen för vad vi skulle åstadkomma blev så bra som man kan begära. Jag är även nöjd över att vi hade framsyntheten att hålla fast vid skjutfältet. Det var inte givet då, att Försvarsmakten skulle behålla Tofta. Men hade vi inte gjort det hade vi inte kunnat starta regementet igen.

Beslutet att lägga ner Gotlands regemente togs genom riksdagsbeslut den sista december 2004 och nedläggningsceremonin hölls i maj 2005. I talet som förbandschefen Gunnar Karlson höll då sa han: "En dag som denna är det frestande att sätta sig till doms över fatta-



#### SÄKERHETSMEDVETANDET BLAND FÖRSVARSMAKTENS ANSTÄLLDA ÄR STARKT VARIERANDE OCH INTE ALLTID SÅ BRA SOM VI SKULLE VILJA ATT DET VAR.

de beslut och göra förutsägelser om vad som kommer att hända. Men det enda som vi vet med säkerhet är att framtiden kommer utvisa vad som var rätt och vad som var fel."

2017 tog regeringen beslut om att återupprätta regementet på Gotland.

– Det var jättekul naturligtvis. Jag gick från att vara den siste chefen P18 till att bli förre chefen P18. Men jag kan ärligt säga att vid nedläggningsceremonin, efter att ha levt i en försvarsmakt som ägnat sig åt avveckling i flera år, hade jag inte fantasi att tänka att det skulle vända.



▲ "En sak som slog mig när jag började jobba här var att det var så mycket av Musts verksamhet som jag inte hade en aning om", säger Gunnar Karlson.

...

**EN AV MUSTS** uppgifter är att skydda Försvarsmakten mot säkerhetshot. För att den säkerhetshotande verksamheten ska kunna kartläggas är det nödvändigt att de anställda rapporterar in händelser och misstankar om försök till underrättelseinhämtning. Det finns också föreskrifter om personalens skyldighet till säkerhetsrapportering. Som chef för Must är Gunnar Karlson också Försvarsmaktens säkerhetschef.

– Säkerhetsmedvetandet bland Försvarsmaktens anställda är starkt varierande och inte alltid så bra som vi skulle vilja att det var. Totalt sett behöver vi öka förståelsen för hoten och kunskapen om vad man ska göra för att skydda det som är skyddsvärt. Det gäller för alla medarbetare att inte bjuda på mer än nödvändigt av sin kunskap om Försvarsmakten. Det finns ibland en naivitet om vad man delar med sig av i sociala medier.

**Finns det en bra kultur vad gäller att rapportera in säkerhetshotande verksamhet?**

– Vi kan bli bättre på säkerhetsrapportering. Det är också en av de saker som vi har jobbat med att förbättra de senaste åren. Det handlar om teknikstöd så att det blir lätt att rapportera in, det handlar om utbildning, men också om återkoppling. Där har vi inte alltid varit bra.

Han poängterar att det är viktigt att få någon form av feedback när man rapporterar in något, annars minskar sannolikheten för att rapportera in en gång till.

– Vi behöver ett rationellt system för att ta hand om rapporterna. Det behöver vi utveckla de kommande åren, säger han och tystnar en sekund innan han raskt tillägger med ett litet leende:

– "Vi" säger jag. "De" ska jag väl säga då. De kommer att jobba med det.

**GUNNAR KARLSON KOMMER** dock att bli kvar i Försvarsmakten efter att han går i pension, som reservofficerare. Han har fått i uppgift att leda "Ledningsutredning 19", som bland annat har i uppgift att föreslå organisation, mandat och ledning för Högkvarteret och försvarsgrenstaberna. Uppdraget som utredare löper fram till årets slut.

– Jag hade inte bestämt mig för vad jag skulle göra när jag går i pension, och när jag fick förfrågan från ÖB var det lätt att tacka ja. Det känns som en kul uppgift, som både är relevant och kul, och något som jag har bra förutsättningar att hantera. Jag är inte en del av organisationen längre då och hoppas att jag kan se objektivt på saker och ting.



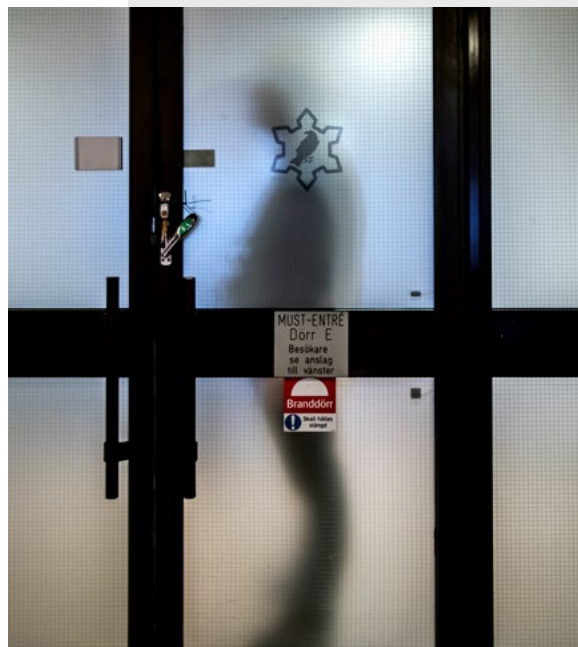
## GUNNAR SAMMANFATTAR SINA ÅR SOM CHEF FÖR MUST

» "Jag väljer att göra det med tre symboliska händelser. De är alla viktiga i sig, men symboliserar också större förändringar som har påverkat verksamheten på Must på olika sätt.

**Första händelsen** är förstas Rysslands illegala annektering av Krim och allt som har följt vad gäller förändring av säkerhetsläget och svensk försvars- och säkerhetspolitik. Jag kommer fortfarande mycket väl ihåg hur hårt de inblandade fick jobba våren 2014 för att vi skulle hinna med. Det krävdes ansträngning att gå upp i tempo och hålla det höga tempot. Sedan dess har vi fått förstärkning. Vi skulle klara en sådan situation bättre idag. Då klarade vi det mycket på vilja.

**Andra händelsen** är terrordådet på Drottninggatan. Terrorism har länge varit en av våra huvudfrågor, men det har blivit det i ökande utsträckning. Vi fick mer resurser förra året och har jobbat mycket med Säpo och FRA för att få ihop systemet på terrorområdet. 7 april 2017 är en dag man kommer ihåg.

**Tredje händelsen** är Transportstyrelsens informationshantering som var en fråga som blossade upp sommaren 2017, och mer eller mindre förstörde semestern för många av oss. Händelsen har lett till ett ökat intresse för informationssäkerhet"



# Nationella insatsstyrkan rekryterar insatsoperatörer 2020



Polisen

NI söker personer utifrån en utförlig kravprofil  
med omfattande tester



”Nationella insatsstyrkan i Polismyndigheten är Sveriges yttersta polisiära resurs som ska hantera situationer som är så allvarliga, ovanliga eller riskabla att de inte går att hantera inom den vanliga polisverksamheten. Huvuduppgiften är att ingripa vid terroristattentat eller om ett sådant befaras.”

Ref. från Den svenska strategin mot terrorism 2014/15:146 Regeringens skrivelse



Läs mer på [polisen.se](http://polisen.se) och sök på Nationella Insatsstyrkan



# Medlemmen:

**Andreas Sundqvist,**  
Löjtnant, Norrbottens regemente

Arméövningen Northern Wind genomfördes i Norrbotten i mars. Andreas Sundqvist, ställföreträdande chef för trosskompaniet, tillhör 192:a mekaniserade bataljonen vid Norrbottens regemente, I 19, och ingick i brigaden som försvarade Sverige mot en fiktiv angripare från norr.



## »Vi var tvungna att tänka annorlunda rent taktiskt«

**Hur gick det i övningen?**  
– Det gick väldigt bra skulle jag säga. Det var en oerhört intressant övning för min egen del och oerhört utvecklande för kompaniet. Både med tanke på var den gick av stapeln rent geografiskt och med hänsyn till att det var 192:a mekaniserade bataljonens krigsförbandsövning. Alla de olika personalkategorierna var inne och deltog i övningen och det gick faktiskt

mycket bättre än förväntat. För vår pliktinkallade personal var det tio år sedan de var inne och tjänstgjorde senast. Jag blev imponerad av hur snabbt de kom in i verksamheten.

**Övningen gick av stapeln i östra Norrbotten. Vilka utmaningar mötte er i övningsterrängen?**

– Vanligtvis när vi övar gör vi det på våra övningsfält och där är det ofta samma typ av terräng. Nu var

vi i annan och ny terräng, främst på civil mark. Det fanns inte särskilt mycket vägnät att röra sig på i de områden där vi verkade. Det var få och väldigt smala vägar, och ofta väldigt långa avstånd. Allt detta skapar friktioner.

**Hur påverkade det kompaniets förmåga att lösa sina uppgifter?**

– Mitt kompani är hjulgående och vi behövde snöröja och plöga i stor utsträckning för att under-

stöda de bandgående enheterna längst fram. Det var en sådan sak som var svår innan i planeringen att uppskatta hur lång tid det skulle ta egentligen. Vi var tvungna att tänka annorlunda rent taktiskt med allt som har med logistikkedjan att göra och hur vi skulle försörja de stridande kompanierna. Det var väldigt utmanande för oss att få fram alla förnödenheter, men jag tycker att vi löste uppgiften bra efter omständigheterna.

## »Hur kan det räcka med 1,5 år för att bli fänrik?«

Det tar tid att bli officer och att tillägna sig de praktiska och teoretiska militära färdigheterna som yrket kräver. Att göra det inom ramen för den särskilda officersutbildningen, Sofu, är inte möjligt, menar insändarskribenten Arne Baudin.

**M**ajor Lars-Henning Perssons insändare i Officerstidningen nr 1 2019, klargör med enfasett att officersprofessionen är ett hantverk baserat på beprövad erfarenhet och militärteori. Dessa faktorer jämte taktik, strategi, ledarskap och inte minst striden, ingår i officersprofessionens kärnämne: krigsvetenskap.

**MED MINA ÖVER 45** års erfarenhet av utövandet av vår profession, inklusive många års undervisande i just krigsvetenskap, kan jag bara understryka det Lars-Henning framförde.

Men samma dag såg jag annonser från P 7 och LedR, om att få akademiker att söka till Sofu, särskild officersutbildning, och tänkte: Vad är det som pågår?

Annonserna sökte efter folk med genomförd akademisk utbildning, till exempel 180 poäng i juridik. Sofu innebär då sex månaders grøntjänst, därefter ett års studier vid Karlberg – med lön. En jurist med lite hantverk och lite teori antas efter detta år vara professionell officer – och får fänriks grad.

**I NYA BEFÄLSORDNINGEN, NBO,** gjorde en KB-elev 15 månaders utbildning och blev värnpliktig fänrik. Denne person studerade ofta vidare och efter tre, fyra år hade den värnpliktige fänriken 180 poäng i exempelvis juridik.

De som valde att bli yrkesofficerare genomförde två års utbildning vid Officershögskola (OHS), blev fänrik och praktiserade i två år som instruktör eller ställföreträdande plutonchef vid utbildningen av värnpliktiga.

I dag vid officersprogrammet (OP), efter nio till elva månader grøntjänst, studerar kadetterna på Karlberg i tre år, och tar examen

med 180 poäng i krigsvetenskap, vilket ju är officersprofessionens kärnämne. Ett av dessa år genomförs på förbanden i fråga.

Oavsett befälssystem så har beprövad erfarenhet visat att det krävs tid för att både tillägna sig praktiska erfarenheter, praktik och militärteori. Vi har tidigare använt runt 3,5 till 4 år (inklusive grøntjänst), för att med gott samvete examinera en ny kollega till officersprofessionen med graden fänrik. Vad gör att det nu kan räcka med 1,5 år?

**» Avbryt Sofu! Rekrytera till officersyrket från våra soldater och våra värnpliktiga. «**

Omvänt: Fänrik med 180 poäng i krigsvetenskap gör sex månader som sjukvårdsbiträde på ett sjukhus. Därefter ett års studier i läkarvetenskap. Vem vill gå till en sådan läkare?

Min bestämda åsikt är följande: Avbryt Sofu! Rekrytera till officersyrket från våra soldater och våra värnpliktiga. En officer kan aldrig bli överutbildad! ●

**Arne Baudin**  
Pensionerad överstelöjtnant

### Försvarsmaktens kommentar:

**Försvarsmakten har valt att replikera på insändaren genom att Fredrik Palmquist, chef för Fjärde sjöstridsflottiljen, ger sin syn på den särskilda officersutbildningen, Sofu – och vilken roll den spelar i personalförsörjningen på flottiljen.**

● Försvarsmakten har flera utmaningar inom ramen för personalförsörjningen – både kopplat till målet att attrahera

en tillräckligt stor volym unga människor till vår verksamhet men också avseende våra möjligheter att rekrytera rätt kompetens till vår moderna försvarsmakt. För att lyckas med våra utmaningar inom personalområdet behövs verktyg som inte grundar sig i en



**Fredrik Palmquist**

dåtid utan former och metoder som är anpassade till den verklighet vi idag lever i.

Ett av de verktyg som vi förbandschefer har fått är möjligheten att anställa människor med en civil akademisk utbildning inom ramen för särskild officersutbildning, Sofu. **Min grundsyn är att kadettens motivation och intellektuella förutsättningar är de faktorer som definierar hans möjligheter att bli en duglig officer – den viktigaste muskeln på en officer sitter mellan öronen!** Jag som förbandschef anställer Sofu-kadetterna och likt all annan personal vid mitt förband har jag ett ansvar att utveckla individen. Dagens och framtidens försvarsmakt innehåller en rik flora av olika typer av befattningar och därigenom behövs det ett stort antal kompetenser för att utveckla vår förmåga. Vid mitt förband är officersprogrammet huvudspåret för att bli taktisk officer. Därutöver anställer jag ett antal Sofu-kadetter årligen. Utvecklingen av dessa kan vara fartygstjänst men mer troligt är att de kommer att göra en stabskarriär efter de inledande åren till sjöss.

Jag är helt övertygad om att ett personalförsörjningssystem som innehåller mekanismer för att se individen före kollektivet bättre kommer att hantera de utmaningar Försvarsmakten har inom personalförsörjningsområdet under de kommande åren och Sofu är ett exempel på ett utmärkt verktyg för oss förbandschefer. ●

**Fredrik Palmquist**  
Kommandör och chef för Fjärde sjöstridsflottiljen



### Skriv en insändare!

Maximal längd för en insändare är 3 500 tecken. Vi förbehåller oss rätten att redigera och korta texterna. Det är möjligt att vara anonym, men redaktionen måste veta vem du är. Skicka din insändare till [info@officersforbundet.se](mailto:info@officersforbundet.se).



## Teknisk handläggare - med inriktning telekonflikt och hinderprövning

Vill du göra samhällsnytta och bidra till  
Sveriges oberoende i världen?

Vi söker nu myndighetens sakkunnige inom telekonfliktområdet och den som svarar för hinderprövning av våra anläggningar ur ett signalspaningsperspektiv.

På FRA arbetar vi med unika uppgifter  
– för Sveriges säkerhet och integritet.



Läs mer och ansök  
senast 2019-05-12 på [www.fra.se](http://www.fra.se)

# Jolex

– for all your  
EMC, Thermal &  
Sealing Solutions

Jolex AB, +46 8 570 22985  
mail@jolex.se, www.jolex.se

# 3M

# PELTOR™

Protection & Communication

3M™ PELTOR™ ComTac™ NIB Headset

## Advanced hearing protection, Natural communication

Nya ComTac™ VI NIB Headset skyddar din hörsel, förbättrar situationsmedvetenheten och möjligheten att kommunicera i bullriga miljöer. Med helt nya och avancerade teknologier som NIB - Natural Interaction Behaviour och MAP - Mission Audio Profiles, så är ComTac VI fulladdad med egenskaper för att öka effektiviteten.



[www.facebook.com/3MPELTOR](http://www.facebook.com/3MPELTOR)



[www.youtube.com/3MPELTOR](http://www.youtube.com/3MPELTOR)



@3mpeltor

3M Science. Applied to life.™

# Att bli officer vid 30 är knappast en begränsning

» **S**OLDAT X ÄR verkligen duktig och är sannoligen officersmaterial. Problemet är att han är lite för gammal, han har ändå passerat 28 och då är han ju 31 när han kommer ut som fänrik. Det blir ju inte många år där han ska kunna tjänstgöra som officer. Ska han vara runt 50 när han blir major?»

"Soldat Y borde jobba några år innan han söker till att bli officer, ingen soldat kommer ju respektera någon som gått direkt från värnplikt rakt in i officersutbildningen!"

"Det där med förkortade utbildningar kommer att innebära katastrof för Försvarsmakten"

Dessa uttalanden är några exempel ur diskussioner jag har hört i flera olika sammanhang. Jag tror inte att jag är ensam om att ha hört påståenden som dessa, men jag kan ha fel.

Fram till 2025 beräknas en fjärdedel av dagens officerare gå i pension enligt Officersförbundet och i nuläget fyller ingen av officersutbildningarna upp de platser som krävs för att täcka upp de luckor som uppstår. Utflödet stannar tyvärr inte där utan förvärras av det stora antal unga officerare som väljer att finna en annan väg i livet, i nuläget slutar ungefär var fjärde officer efter cirka fyra år i myndigheten.

## ENLIGT OFFICERSFÖRBUNDET ÖVERVÄGER

därutöver tre av fyra nyanställda officerare att sluta inom Försvarsmakten. Skälen att de slutar anges oftast vara lön och arbetssituation. På mitt eget förband finns det vakanser på cirka 45 procent, de som fortfarande jobbar kvar ska fortfarande lösa alla andras uppgifter.

För att använda ett uttryck som våra politiker ofta hemfaller till så kan man beskriva vår situation som väldigt utmanande. Vi har ett problem som behöver bekämpas på tre fronter. Det ena problemet är rekrytering, det

andra är att behålla unga officerare som kommer att kunna jobba länge i Försvarsmakten och det tredje är att få äldre rutinerade officerare att stanna kvar i sin tjänst längre. I denna krönika avser jag diskutera rekrytering enbart. Min förhoppning är att återkomma till de två övriga problemen i senare krönikor i Officerstidningen.

**I INLEDNINGEN VALDE** jag att citera några av de ganska ofta förekommande åsikterna om soldater man har haft i åtanke för en eventuell officersutbildning. Att någon blir officer först i 30-årsåldern är knappast en begränsning. Det kanske inte är så att denne kommer hinna bli överste eller regementsförvaltare, men individen kommer absolut att kunna leverera på flera nivåer innan pension. Vi måste helt enkelt sluta ha

»Fram till 2025 beräknas en fjärdedel av dagens officerare gå i pension enligt Officersförbundet och i nuläget fyller ingen av officersutbildningarna upp de platser som krävs.«

de högsta nivåerna i tanke konstant.

Att få ut en rutinerad och självsäker 35-åring till förbanden är alldeles säkert en fördel.

Samtidigt finns det de som tycker att man ska ha arbe-

tat som soldat i några år innan man söker sig till en officersutbildning, detta för att först skaffa sig erfarenhet. Personligen anser jag att de viktigaste erfarenheterna en officer kommer skaffa sig för sin framtida karriär är just under tiden som denne är officer inte under tiden som soldat. Notera nu att jag inte är emot att man jobbar som soldat i några år innan en officerskarriär men det är inte nödvändigt eftersom de mest relevanta erfarenheterna fås under sin karriär som just officer. Att någon haft kort tid i försvarsmakten behöver inte vara gränssättande, även när det kommer till Sofu-spåret, så länge förbandet bedömer att individen är lämplig.

**SAMMANTAGET ANSER JAG** att vi måste sluta vara så enkelspåriga när det kommer till rekrytering av framtida officerskollegor. Alla människor är olika och kommer att passa till olika uppgifter och sammanhang och där någon kanske behöver några år i tjänstgöring kanske någon annan är redo redan efter värnplikten, huvudsaken är att det ska finnas en lämplighetsbedömning från förbandet och om en sådan finns bör det finnas få hinder för att uppmuntra rätt individer till att bli officer. ●



Jacob Fritzon, löjtnant vid Norrbottens regemente

NYTT I BOKHYLLAN:

# Officeren i en föränderlig värld

➔ EN FÖRÄNDRAD HOTBILD I Europa innebär nya typer av utmaningar och uppdrag som militära organisationer ställs inför. Detta samtidigt som samhället idag präglas av en ökad grad av individualism och klyftan mellan den traditionellt sett konservativa och hierarkiska militära byråkratin hotas att vidgas. Vilka nya krav ställer egentligen dessa för-

ändringar på officerens expertis? Och vilken betydelse har kårens representativitet och värderingar för förankringen i samhället? I



boken "Officeren, staten och samhället" (Nordic academic press) undersöker Sofia K Ledberg, till vardags forskare och lärare i krigsvetenskap vid Förvarshögskolan, hur relationen mellan militären och omvärlden påverkas av en rad olika samhällsförändringar. ●



## »Det här är en ren slump«

Det var Blekinge flygflottills kommunikationschef Helene Nybergs kommentar om den rutt ett skolflygplan SK 60 flög över Blekinge den 26 mars. Rundan resulterade i en bana i en omisskännlig figur. Det var Aftonbladet som först rapporterade om bilden från sajten Flightradar 24. Och spåren av flygturen som ett skolflygplan SK 60 flög har onekligen vissa likheter med det manliga könsorganet.  
"Jag kan bekräfta att det är en pilot från F 17 som genomfört ett ordinarie pass och flugit enligt rutin. Det är en ren slump", sa Helene Nyberg till Aftonbladet.

PÅ TWITTER:



Jägarprovet väntar i sista säsongen av succéserien  
● Sista säsongen av den hyllade serien "Jägarsoldat" är här. "Jägarsoldat – utmaningar, kamratskap, äventyr" är titeln på dokumentärserien som på nära håll skildrar grundutbildningen vid Livregementets husarer, K3.

"Textar sista avsnittet av Jägarsoldat. Kort sammanfattning: Människor åker helikopter, tittar på vägar, nedkämpar stridsfordon, går, gråter, svär, avbryter, ångrar sina livsval, älskar sina livsval och muckar. I 73 jävla minuter", skrev Robin Krüger, projektsekreterare för serien, på Twitter dagen innan premiären.



Kunglig inbrytning  
● Kronprinsessan Victoria besökte i mitten av mars delar av Försvarsmaktens specialförband. Kronprinsessan samtalade med personal, hälsade på enhetens hundar och fick information om specialförbandens funktion. Hon deltog också i övningsverksamheten, bland annat vid träning av explosiv inbrytning, vilket rönt en hel del uppmärksamhet på Twitter.

LYSSNINGSTIPS:

FRA poddar  
● Försvarets radioanstalt startar "Cyberförsvarspodden". I podcasten kommer medarbetare på FRA och gäster från andra verksamheter att medverka. I premiäravsnittet ställs frågan "Vad är ett cyberförsvar och varför behövs det?"

I MEDIA:

### Försvarsprofilerna: Inför Natos mål om 2 procent till försvaret



DEBATT. På torsdagen fyller Nato 70 år. Under senare år har säkerhetsläget i det svenska närområdet kraftigt försämrats – därför måste Sverige nu anamma försvarsanslottsens mål att avsätta 2 procent av BNP till försvaret, skriver fem säkerhetspolitiska experter.

## Trycket ökar på försvarsberedningen

● "1,5 procent av BNP framstår som en rejäl satsning på svenskt försvar, men är i själva verket väsentligt i underkant i förhållande till Försvarsmaktens faktiska behov för att kunna möta ett kraftigt försämrat omvärlds-läge", skrev Carl Bergqvist, Oscar Jonsson, Annika Nordgren Christensen, Niklas Wiklund och Johan Wiktorin i Dagens Industri den 4 april.

Det var i samband med att Nato fyllde 70 år som de fem försvarsprofilerna skrev ett debattinlägg om att det är hög tid att Sverige inför Natos mål om två procent till försvaret.

## »BYRÅKRATISERINGEN AV FÖRSVARSMAKTEN HAR SLAGIT HÅRT MOT OFFICERSKÅREN. I OCH MED INFÖRANDET AV NEW PUBLIC MANAGEMENT OCH AVSKAFFANDET AV DET ADMINISTRATIVA STÖDET HAR CHEFERNAS HUVUDSYSSLA OFTARE BLIVIT ADMINISTRATION ISTÄLLET FÖR UTBILDNING.«

Det skriver Oscar Jonsson, fil dr i krigsvetenskap och vikarierande chef för tankesmedjan Frivärd, i tidskriften Axess under rubriken "Det är nu det gäller".





## Medlemsstatistik

### Yrkesverksamma, 31/3 2019

Officerare .....	6 681 (-22)
Specialistofficerare.....	2 099 (+10)
Soldater och sjömän.....	4 333 (-99)
Övriga .....	322 (-1)
<b>Summa.....</b>	<b>13 435 (-112)</b>

Foto: Fredrik Hultgren



## Avtalskonferens

# Fokus på lönefrågor

Årets första avtalskonferens genomfördes 1-2 april och temat för konferensen var lön och lönesättning. Ett 80-tal förtroendevalda jobbade i dagarna två med att vässa sina kunskaper och förmågor i det strukturerade lönearbetet.

**LÖNEFRÅGORNA** ÄR tillsammans med medlemmarnas arbetsmiljö den viktigaste uppgift vi har som förbund. Lön är också den fråga som kanske mest engagerar våra medlemmar. Därför är det mycket bra att vi kan lägga fokus på dessa frågor när vi samlar våra förtroendevalda på det här sättet, säger Peter Löfvendahl, förbundsdirektör.

Lön och lönesättning ska utgå från vilka arbetsuppgifter som medlemmen har. För att utveckla

respektive lokalförenings förmåga att bevaka och arbeta utifrån de förutsättningarna genomfördes en rad övningar och workshops. De föreningar som deltog vid konferensen diskuterade och arbetade med exempel på hur arbetsuppgifternas svårighetsgrad, ansvar och

**»Argumentet 'din lönehöjning för den nya tjänsten tar vi vid ralsen', får aldrig accepteras.»**



**Peter Löfvendahl.**

andra krav ska påverka vilken lön medlemmen har. Det togs fram modeller för att följa upp lönerna och lönesättningen ännu bättre, samt modeller för att jämföra olika befattningars ansvar och svårighetsgrad.

**- OFFICERSFÖRBUNDET, GENOM** våra lokalföreningar, ska vara medlemmens rådgivare och partner i lönefrågor. Vi ska kunna ge stöd om det exempelvis blir fel lön utbetald eller vid andra lönerelaterade problem. Som förbund måste vi även vässa oss när det gäller att jobba med lönefrågan, inte bara vid revision, utan även vid inplacering mellan löneredovisionerna. Argumentet "din lönehöjning för den nya tjänsten tar

vi vid ralsen", får aldrig accepteras, säger Peter Löfvendahl.

**OFFICERSFÖRBUNDETS AVTALS- OCH** utbildningskonferenser genomförs tre gånger per år och syftar till att stärka samtliga officersföreningar genom information och utbildning som rör befintliga avtal, förbundsaktuella frågor samt skapa utrymme för att reflektera över rollen som förtroendevald. Två till tre personer från varje lokalförening deltar vid konferenserna och de utgör ett bra tillfälle för de förtroendevalda från våra förband runtom i landet att utbyta erfarenheter och kunskaper. Nästa avtalskonferens genomförs 31 september-1 oktober, det går redan nu att anmäla sig till den via vår webbplats, officersförbundet.se. ●



## Officersförbundet på Facebook

Officersförbundet finns på Facebook. Där kan du bland annat få glimtar av förbundets dagliga verksamhet. Välkommen att säga vad du tycker

om Officersförbundet och Försvarsmakten och dela med dig av information du tror är intressant för andra medlemmar.

## Gå på kurs!

Officersförbundet erbjuder en rad kurser i facklig verksamhet. Under våren är anmälan öppen bland annat till Facklig grundkurs (FK1), Arbetsmiljökurs samt Arbetsmiljörätt för chefer. På vår webbplats officersforbundet.se finns mer information. Klicka på fliken "kurser".

## Löner

# En av fem vågar inte klaga på lönen

Det finns ett utbrett missnöje med lönen bland Officersförbundets medlemmar, och nästan var femte medlem uppger att de inte vågar klaga på sin lön. Det visar en medlemssenkät som genomfördes tidigare i år.

ENKÄTENSOM genomfördes i februari-mars i år ställdes en rad frågor om hur förbundets medlemmar ser på sin lön. Av de 524 personer som besvarade webbenkäten anser bara en fjärdedel att deras lön är rimlig. En stor andel av de som besvarat enkäten anser rent av att deras lön är felaktig. Yngre medlemmar och GSS-medlemmar är här klart överrepresenterade.

– Det borde vara väldigt oroväckande för Försvarsmakten och politikerna att så många av våra medlemmar känner ett så starkt missnöje med hur de är lönesatta. Ska Försvarsmakten lyckas med att inte bara rekrytera medarbetare till en växande försvarsmakt, utan även behålla den kompetens som finns, då gäller det att man på riktigt ser över det låga löneläget, säger Peter Löfvendahl, förbundsdirektör.

NÄSTAN VAR FEMTE medlem som svarat på enkäten uppger att de inte vågar klaga på sin lön. Av de yngre medlemmarna är det hela fyra av tio som inte vågar klaga. En tredjedel har helt gett upp försöken att påverka vad man tjänar.

– Det är en mycket allvarlig varningssignal att så många, särskilt yngre militärer säger att de inte tårs klaga på lönen. Resultatet ger anledning till att ifrågasätta hur arbetsgivaren egentligen sköter lönefrågor ute på förbanden, säger Peter Löfvendahl.

Däremot pratar Officersförbundets medlemmar gärna om lönefrågor. Tre av fyra diskuterar lön med vänner, familj eller kollegor och sju av tio har pratat lön med närmsta chef. Men bara tre av tio har pratat lön med facket. Och när det kommer till hur man försöker påverka sin lön så är det bara 20 procent som försöker påverka sin egen lön genom påtryck-

ningar via Officersförbundet.

– Det är positivt att så många medlemmar är aktiva och diskuterar och pratar med varandra och med andra om lön. Men diskussionen får inte stanna vid fikabordet. Ta upp lönefrågan med våra fackliga representanter och i officersföreningarna. Då kan vi tillsammans vara ännu tydligare i förhandlingar på förbanden och visa på behovet av förändringar, säger Peter Löfvendahl och fortsätter:

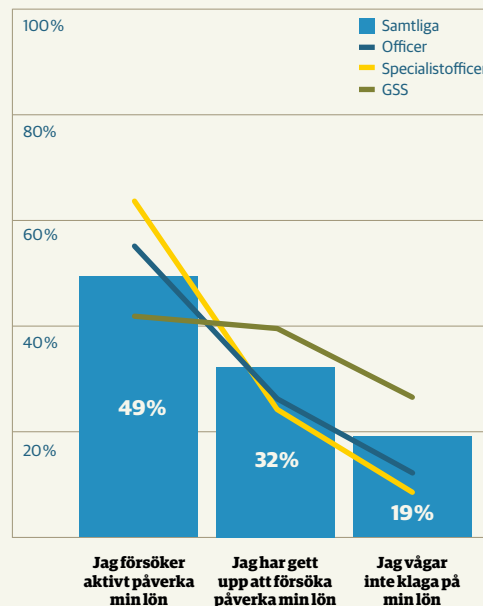
– Vi visste att missnöjet med lönenivåerna inom försvaret är så pass utbrett att riktiga förändringar måste till, och det snart. Men nu kan vi visa hur stort missnöjet är samt att det inte visas för cheferna. Om inte chefschef får reda på missnöjet, hur ska nästa chef i ledet då förstå? Och hur ska Försvarsmaktsledningen då inse hur illa det är ställt, och ta tag i frågan på allvar? ●

## Är du nöjd med lönen?

Kommentera artikeln på vår Facebooksida.



## Relation till lönefrågan



## 13 timmar jour? Håll koll i Prio!

Den 1 april gjordes en systemuppdatering i Prio som innebär att jour behöver registreras över ett dygns-skifte för att uppräknings av jour till 13 timmar ska ske.

Uppdateringen görs för att systemlösningen ska stämma bättre överens med Arbetstidsavtalets krav för när uppräknings av jour ska ske.

Sökvägen i Prio för att hitta mer information om jour och regeln om 13-timmars jourtillägg är: *Arbeta i FM > Arbetstid > Arbete under ordinarie arbetstid > Jour och beredskap.*

## Bibehållen lön för flygare

Försvarsmaktens piloter kommer att behålla en ingångslön på 38 000 kronor i månaden. Det gjorde representanter för flygvapenledningen klart vid ett stormöte med samtliga flygelever vid flygskolan i Linköping i slutet av april.

– Vi är naturligtvis oerhört glada över att arbetsgivaren tagit sitt förnuft tillfång i denna fråga. Att som tidigare aviserat sänka ingångslönen hade sänt helt fel signaler i rådande personalläge inom Försvarsmakten, säger Fredrik Norén, ombudsman vid Officersförbundet.

Sedan det i vintras stod klart att Försvarsmakten avsåg att sänka ingångslönen för flygförare har Officersförbundet arbetat intensivt med att detta inte skulle bli verklighet.

# Porträttet

Officersförbundet är ingenting utan alla som engagerar sig lite extra och arbetar för alla medlemmars intressen. Med "porträttet" vill vi låta er lära känna dessa människor, vilka de är, och vad som får dem att engagera sig.

Med erfarenhet från krigets Jugoslavien och piratjakt i Adenviken är tuffa förhandlingar inget som skrämmer förbundets förhandlingschef Susanne Nyberg.

## Förbundets främsta fighter

*Hon var Försvarmaktens första kvinnliga dykare och har tjänstgjort både i forna Jugoslavien och på fartyg i Adenviken. Men nu fajtas förhandlingschefen Susanne Nyberg för bättre villkor för Officersförbundets medlemmar.*

Text: Anna Hjorth Foto: Anna-Karin Nilsson

**S**usanne Nyberg har ganska nyss fyllt 49. Men det var inte självklart att det skulle bli så. Ett övningsdyk på regalskeppet Kronan strax öster om Öland för 21 år sedan höll på att sluta riktigt illa.

– Efter dyket så tiltade världen för mig. Det blev syrgas och helikopter till en tryckkammare i Karlskrona. Jag hade fått dykarsjuka, men symptomen försvann efter ett dygn i tryckkammaren, säger Susanne Nyberg, som är Officersförbundets förhandlingschef sedan hösten 2015.

Olyckan utreddes noggrant och Susanne Nyberg fick gå igenom minutiösa hälsokontroller. Efter det har hon inte dykt mer.

– Det var som att mitt förra liv avslutades där. Jag tänkte "shit jag är 28 och höll på att dö". Och jag kom fram till att jag måste lägga av med dykning och andra adrenalinkickar och

bli vuxen. Jag ville inte ens vara kvar på fartyg, berättar hon.

För det var flottan som varit hennes hemvist i Försvarmakten både före och efter olyckan. Efter att ha gjort värnplikt som radiosignalist i Karlskrona läste hon vidare till fänrik av bara farten och sedan var karriären i gång. Men hon beskriver det inte som något särskilt medvetet yrkesval.

– Nej, jag var hela tiden öppen för om det var kul eller inte. Jag gick aldrig in med tanken att jag skulle bli "en 40-årig tant i uniform". Men det var så fantastiskt kul och jag har fått ett så bra yrkesliv med många utmaningar.

**FÖR EN PERSON** som varit nära döden redan vid 28 års ålder framstår antagligen mycket annat som ganska ofarligt. Tuffa förhandlingar till exempel. Som förhandlingschef har hon nytta av sina tidigare yrkeserfarenheter.

– Jag är inte rädd för svåra uppgifter, och det finns likheter mellan det här och tidigare jobb. Jag tycker att det är bättre att pröva och kanske våga misslyckas än att senare ångra att man inte provade något. När man väl ger sig hän så lyckas man ofta.

När Susanne Nyberg tillträdde som Officersförbundets förhandlingschef för snart fyra år sedan hade hon lång erfarenhet, både från facket och som arbetsgivarföreträdare. Bland annat som personalhandläggare och sedan personalchef på ubåtsflottiljen i Berga under en turbulent



period, när verksamheten skulle flyttas till Karlskrona i början av 2000-talet.

– Jag var fortfarande väldigt ung för att vara personalchef, ”bara kapten” och dessutom tjej. Det var en utmaning och jag fick kämpa för att övervinna många av gubbarnas attityder. Det var jättetuffa år.

Den röda tråden i förhandlingschefens yrkesliv verkar vara utmaningar – och att bry sig om andra. Det märks både när hon pratar om sitt fackliga engagemang och om sin erfarenhet av personal- och arbetsgivarfrågor i Försvarsmakten.

– Jag har alltid månat om att det ska vara rätt och riktigt för personalen. Jag är en envis ordningsmänniska och har försökt fixa och dona så det ska bli bra för alla. Det hänger liksom kvar som facklig också.

**FAKTLIG PÅ HELTID** har hon varit sedan 2007. Då hade hon en tjänst som villkorschef på fjärde sjöstridsflottiljen. En tydlig arbetsgivarroll, där hon hade hand om avtal och villkor.

– Men så blev jag värvad till den fackliga sidan. Jag hade inte själv haft de tankarna, men kom fram till att det skulle funka. Jag blev sekreterare och senare ordförande i Kustflottans officersförening. Och redan 2008 blev jag invald som ordinarie ledamot i Officersförbundets förbundsstyrelse.

Susanne Nyberg säger att det var självklart att gå med i facket. Det är en inställning hon delar med fler än nio av tio officerare, för så många har valt att gå med i Officersförbundet. Hon gick med när hon var kadett och beskriver det som att ”man skulle bara vara med, det var inget snack om den saken”.

Att jobba fackligt och förhandla för medlemmarna innebär många utmaningar, enligt Susanne Nyberg. Men de är av ett annat slag än de militära. Åren i uniform hjälper henne även vid förhandlingsbordet. Framförallt handlar det om trovärdighet. Att veta vilken verklighet medlemmarna lever i.

– Jag känner mig trygg i det när jag förhandlar, jag är själv militär och har stor förståelse för vad man befinner sig i där ute. Både som chef och vad medarbetarna utsätts för.

En verklighet som hon har erfarenhet av är utlands-tjänst. Genom åren har det blivit två insatser. Den första redan i mitten av 1990-talet, då hon tjänstgjorde i Kroatien under kriget i forna Jugoslavien.

– Det var en spännande erfarenhet. Jag var plutonchef för stabsassistenterna och jobbade på FN:s högkvarter i Zagreb. Jag var även assistent åt militära chefen över Zagreb-området och fick åka runt en del för att kontrollera saker som hänt. Och så var jag paradadjutant för omkomna som skulle skickas hem. Det var speciellt. Där lärde jag mig mycket om mig själv och mitt ledarskap.

Den senaste internationella insatsen var 2013, i en helt annan del av världen – på HMS Karlskrona i Adenviken utanför Afrikas östkust.

– Det var utmanande att verka i den miljön, det är något man får lära sig att hantera som sjöman. Efter att ha jobbat vid ett skrivbord sedan år 2000 och fackligt på heltid sedan 2007 så kände jag att jag verkligen ville ut, ville inte tappa verkligheten och bli bekväm, säger Susanne Nyberg.

**ATT VARA FÖRHANDLINGSCHEF** verkar dock inte särskilt bekvämt. Det handlar både om tuffa förhandlingar med

arbetsgivaren och om att förklara för medlemmarna varför avtalen blir som de blir.

– Det är bland det svåraste i det här jobbet. Att klara balansen mellan medlemmarnas olika förväntningar, förbundets ställningstaganden och arbetsgivarens uppfattning om hur det ska bli. Det är viktigt att komma ihåg att alla avtal är en kompromiss!

Som Officersförbundets förhandlingschef jobbar Susanne Nyberg med frågor på flera nivåer samtidigt. En del av jobbet går ut på att förhandla kollektivavtal på central nivå, tillsammans med andra fackförbund på hela det statliga området. En annan del är att förhandla lokalt med Försvarsmakten. Just nu jobbar man exempelvis med att skriva ett nytt samverkansavtal med arbetsgivaren.

Men den högst prioriterade frågan på Susanne Nybergs och Officersförbundets dagordning är ändå lönerna för den militära personalen. Där tycker hon att arbetsgivaren borde göra långt mer än i dag.

– Vi måste få rimligare lönenivåer. Försvarsmakten är så beroende av att rekrytera varenda människa som har ett intresse för yrket. Men man måste också göra allt man kan för att behålla den personal man redan har. Och jag tycker ärligt talat inte att man gör det. Därför tappar man alldeles för många med kanske tio, tjugo års erfarenhet.

Hon tror att det egentligen skulle krävas ganska liten insats från Försvarsmaktens sida för att få behålla personal.

– Självklart går det inte att matcha vissa arbetsgivare som kanske erbjuder mycket mer i lön. Men i dag försöker man inte ens ta ett samtal för att kolla vad personerna skulle vilja ha för att stanna kvar. Den här personalkategorin är lojal, men inte till vilket pris som helst!

Hur det kommer att gå med den frågan är än så länge oklart. Arbetet med lönerevision 2019 i Försvarsmakten har precis startat. Redan nu pågår även förberedelserna inför den kommande centrala avtalsrörelsen, som drar i gång om drygt ett år. Något som Susanne Nyberg ser fram emot. Och hon verkar just nu inte sakna den tidigare karriären i uniform.

– Numera får jag mina adrenalinkickar vid förhandlingsbordet, säger hon och ser nöjd ut. ●



## Susanne Nyberg

**Ålder:** 49 år.

**Fackligt uppdrag:**

Förhandlingschef.

**Bakgrund i urval:**

Värnplik i Karlskrona.

Har jobbat med personalfrågor på olika nivåer inom FM. Facklig på heltid sedan 2007.

Ledamot i förbundsstyrelsen från 2008. Blev förhandlingschef 2015.

**Familj:** Två tonårsbarn.

**Bor:** Lägenhet i Hägernäs Strand i Täby.

**På fritiden:** Är ofta och gärna med på barnens aktiviteter, de spelar hockey och fotboll. Gruppträning och spinning ett par gånger i veckan. Aktiva semestrar, till exempel vandring eller att vistas i skärgården.

**»Jag är en envis ordningsmänniska och har försökt fixa och dona så det ska bli bra för alla.«**



”Bättre att våga misslyckas än att senare ångra att man inte prövade”, är Susannes devis. I jobbet såväl som i livet.



OFFICERSFÖRBUNDET

# Fråga förbundet

Här publicerar vi frågor som ni medlemmar har ställt till våra ombudsmän, där vi tror att svaren kan ha intresse för fler än frågeställaren.

**Har du en fråga?**

**Maila våra experter:**

**kansliet@officersforbundet.se**

Foto: Bezar Mahmood/Försvarsmakten



## Måste jag vila i elva timmar?

**Ett par arbetsmoment vi behöver göra under våren är ganska intensiva och det vore bra om jag kunde komprimera arbetstiden. Måste jag verkligen ha 11 timmars dygnsvila?**



Grundregeln, och det chefen ska planera för, är alltid att du ska ha en samman-

hängande ledighet om minst elva timmar under varje dygn. Planerar chefen på annat sätt är det kollektivavtalsbrott. Att dra ner på 11 timmars dygnsvila under

planering med ordinarie arbetstid är alltså inte valbart. Går det inte att planera verksamheten utifrån ordinarie arbetstid kan man utifrån behovet använda sig av FM-dygn, men då ska chefen istället planera utifrån de förut-

**Patrik Larsson, ombudsman**

**»Att dra ner på 11 timmars dygnsvila under planering med ordinarie arbetstid är alltså inte valbart.«**

## Medlemskap och studier

**Jag jobbar som GSS men har fått plats på SOU. Hur gör jag med mitt medlemskap under studietiden?**



Hej, och grattis! Du kan behålla ditt medlemskap hos oss men byta till studerandemedlemskap. Det innebär att du betalar 100 kronor för hela studieperioden och får ett grund-

paket med försäkringar utan kostnad. Du mejlar till förbundet (kansliet@officersforbundet.se) och berättar vem du är – medlems- eller personnummer, vilket program du kommit in på (SOU), vilken skola du börjar på samt start- och examensdatum. Vi hjälper dig att ändra. När du närmar dig planerat examensdatum så hör vi av oss till dig. Du hittar också information på webben under rubriken Medlemsavgifter och villkor. Lycka till!

**Carina Viklund, medlemservice**

## Jobba under sommarsemestern?

**Nu har jag fått reda på att jag förväntas gå in och jobba minst en vecka i juli. Har jag inte rätt till fyra veckors sammanhängande semester under sommaren?**

Jo, du har enligt semesterlagen rätt till en sammanhängande



ledighetsperiod om minst fyra kalenderveckor under juni-augusti. Läggs

din semesterplan mot din vilja så att detta inte uppfylls trots att du påtalar det, så ska du kontakta lokalförening. Viktigt att veta är dock att det är arbetsgivaren som förlägger semestern, så du kan aldrig kräva att få de fyra veckorna (eller annan semester) exakt när du själv vill ha den.

**Patrik Larsson, ombudsman**

## Kan jag ångra uppsägning?

**Hur lång uppsägningstid har jag? Och om jag säger upp mig, men ångrar mig inom uppsägningstiden, kan arbetsgivaren då tvinga en att avsluta sin anställning ändå?**



Först och främst, en uppsägning måste alltid vara skriftlig för att vara giltig. Har du

arbetat mindre än ett år, har du en månads uppsägningstid. Vid längre anställning än ett år är det två månader. En GSS T har alltid tre månader. Har du väl sagt upp dig har du ingen automatisk rätt till anställningen. Arbetsgivaren kan dock medge ett återtagande av uppsägningen, men det är arbetsgivaren som äger beslutet.

**Patrik Larsson, ombudsman**

## Kansliet:

### Förbundsdirektör

Peter Löfvendahl  
Arbete: 08-440 83 56  
Mobil: 070-580 51 07  
peter.lofvendahl@officersforbundet.se

### Kamrer:

Susanne Skäfte

### Administrativt ansvarig:

Marie Eriksson

### Ombudsmän:

Patrik Larsson, Conny Jansson,  
Mikael Boox, Mikael Kenttälä,  
Fredrik Norén, Elina Meyer

### Medlems- och försäkringservice:

Carina Viklund

### Förhandlingschef:

Susanne Nyberg

### Kommunikationschef:

Fredrik Hultgren

### Kommunikatör:

Jennie Timgren

### Officersförbundets

### förtroendevalda revisorer:

Jonas Holmgren, Hampe Klein

### Adress:

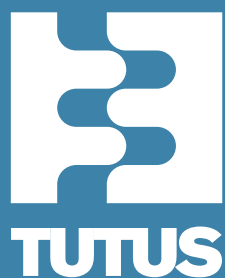
Officersförbundet  
Box 5338 102 47 Stockholm

**Telefon:** 08-440 83 30

**Fax:** 08-440 83 40

### E-post:

kansliet@officersforbundet.se

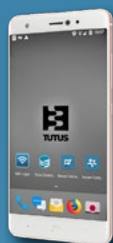


# I nationens tjänst.

För skydd av hemliga och sekretessbelagda uppgifter.



VPN och brand-  
väggar



Säker krypterad  
smartphone



Kryptering av filer  
och kataloger



Svensk säkerhetsteknologi, godkänd på nivån Restricted.



+46 8 551 102 30, [info@tutus.se](mailto:info@tutus.se), [www.tutus.se](http://www.tutus.se)

# B Posttidning

Avs: Officersförbundet  
Box 5338, 102 47 Stockholm



## BAE SYSTEMS

# BAE Systems Hägglunds Vi utvecklar framtidens fordon

Hos BAE Systems Hägglunds AB i Örnsköldsvik arbetar nästan 1 000 anställda med fokus på utveckling, tillverkning, integration och support av ett brett spektrum av militära fordon till kunder över hela världen. Våra främsta produkter är medeltunga stridsfordon (CV90) och bandvagnar (BvS10) samt oskyddade Beowulf som kan användas under räddnings- och fredsbevarande insatser.

Vi jobbar med framtidens teknik och levererar produkter och tjänster med militär kapacitet som skyddar människor och bidrar till nationell säkerhet och försvarsförmåga.

## Vi stärker Sveriges försvarsförmåga

BAE Systems Hägglunds ingår i BAE Systems-koncernen med över 83 000 medarbetare i fler än 40 länder.

